

SCHOOL(JAAR)PLAN

editie 2018 - 2019

SBO Wending & SBO De Schakel

Inhoud

1. INLEIDING OP HET SCHOOL(JAAR)PLAN	2
2. MISSIE EN VISIE	3
2.1 BESTUURLIJK KADER : SAMENVATTING RICHTINGGEVENDE VISIE AMSTELWIJS	3
2.2 MISSIE VAN ONZE SCHOLEN	3
2.3 DE 'PLUS' VAN ONZE SCHOLEN	3
3. ONDERWIJSKUNDIG BELEID	4
3.1 KENMERKEN SCHOLEN EN LEERLINGENPOPULATIE	4
3.2 DE VISIE VAN DE SCHOLEN	6
3.3 SCHOOLONDERSTEUNINGSPROFIEL:	7
3.4 HET ONDERWIJSAANBOD	11
3.5 PEDAGOGISCH EN DIDACTISCH HANDELEN	13
3.6 VEILIGHEIDSBELEID	15
3.7 ZICHT OP ONTWIKKELING EN DE BEGELEIDING VAN LEERLINGEN.	16
3.8 SAMENWERKING MET OUDERS TAV ONDERWIJS EN DE ONTWIKKELING VAN HUN KIND.	19
3.9 EXTRA FINANCIËLE BIJDAGEN T.B.V. HET ONDERWIJS	19
4. PERSONEELSBELEID	20
4.1 ALGEMEEN	20
4.2 BETROUWBAAR, BETROKKEN EN FAIR WERKGEVERSCHAP	20
4.3 GESPREKKENCYCLUS	20
4.4 FUNCTIEMIX	20
4.5 WERKDruk	21
4.6 BEVOEGD EN BEKWAAM	21
4.6.1 <i>Bevoegd</i>	21
4.6.2 <i>Bekwaam</i>	21
4.7 VERZUIMBELEID	22
4.8 SCHOOLSPECIFIEK PERSONEELSBELEID	22
4.9 EVENREDIGE VERTEGENWOORDIGING VROUWEN IN DE SCHOOLLEIDING.	22
5. KWALITEITSBELEID	23
5.1 KWALITEITSCULTUUR OP BESTUURSNIIVEAU	23
5.2 KWALITEITSCULTUUR OP SCHOOLNIIVEAU	23
5.3 KWALITEITSBEWAKING OP BESTUURSNIIVEAU	24
5.4 KWALITEITSBEWAKING OP SCHOOLNIIVEAU	24
5.5 VERANTWOORDING EN DIALOOG	25
5.6 HET VERBETEREN VAN DE KWALITEIT VAN HET ONDERWIJS	25
5.7 HET BORGEN VAN DE KWALITEIT VAN HET ONDERWIJS	25
6. ZELFEVALUATIE	26
6.1 ANALYSE LEERRESULTATEN	26
6.2 EVALUATIE VAN DE MAJEURE VERANDERONDERWERPEN 2017 – 2018	28
6.3 TEVREDENHEIDSPEILINGEN VOORJAAR 2018	33
6.4 INSPECTIERAPPORTAGE	35
6.5 AUDIT RAPPORTAGE	38
6.6 DOORSTROMING VO	39
7. SCHOOLONTWIKKELING	40
7.1 MAJEURE VERANDERONDERWERPEN	40
7.2.1 <i>Thema 1 : Zicht op ontwikkeling & plannend aanbod</i>	40
7.2.2 <i>Thema 2 : Actieve betrokkenheid</i>	43
7.2.3 <i>Thema 3 : Sociale- en maatschappelijke competenties</i>	44
7.3 OVERIGE ACTIEPUNTEN	46
VASTSTELLING EN ONDERTEKENING	49

1. Inleiding op het school(jaar)plan

Dit is ons **schoolplan**, waarin we beschrijven wat ons (onderwijskundig) beleid is en wat onze ambities zijn. Veel scholen kiezen ervoor om een schoolplan één keer per vier jaar vast te stellen. Wij stellen ons schoolplan jaarlijks vast. Beter is het om te spreken over: bijstellen. Onze visie en ons beleid dat in dit schoolplan staat beschreven, wordt vastgehouden. Maar de schoolontwikkeling wordt voortdurend geëvalueerd en bijgesteld. Zo zijn we cyclisch bezig met het verbeteren van onze onderwijskwaliteit. Met behoud van het goede innoveert onze school voortdurend. We willen elk schooljaar een beetje beter zijn.

Tevens is dit document het **jaarplan** voor het schooljaar 2018 – 2019. Daarom zijn in hoofdstuk 7 een aantal doelstellingen uitgewerkt en concrete actiepunten beschreven.

SBO Wending & SBO De Schakel zijn scholen voor speciaal basisonderwijs in Amstelveen. Onze scholen worden bezocht door kinderen die op een of andere manier problemen hebben met leren en/of problemen hebben in de omgang (gedragsproblemen). De oorzaken van de leer- en gedragsproblemen kunnen zeer uiteenlopend zijn. In samenhang belemmeren deze problemen het leerproces en de sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind, waardoor verschillen met leeftijdgenoten ontstaan. Het lukt de reguliere basisschool onvoldoende om in te spelen op de ondersteunings- en instructiebehoeften van deze kinderen. Onze gespecialiseerde teams laten het onderwijs precies aansluiten bij de leerbehoeften van onze leerlingen. Het resultaat: bijna alle leerlingen groeien door naar het regulier voortgezet onderwijs.

Het SBO (Wending & Schakel) is bezig met de transitie van SBO naar GO. De populatie verandert door verbrede toelating. Dit doet een beroep op het zoeken naar mogelijkheden m.b.t. de veranderende onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Op het moment van schrijven is vastgesteld dat beide scholen zullen gaan fuseren. Per augustus 2019 zullen beide scholen daadwerkelijk samensmelten. Vanaf heden is een fusietraject opgestart, waarbij beoogd wordt het beste van elkaar over te nemen en te komen tot gezamenlijke ontwikkeling. Dit is de reden dat ervoor is gekozen één schooljaarplan te schrijven voor beide scholen.

Namens de teams van SBO Wending & SBO De Schakel,

Ronald Bouwman, directeur.

Leeswijzer :

Om het lezen van het school(jaar)plan te vergemakkelijken zijn onze ambities voor de komende jaren in **groene** tekstvakken geplaatst.

2. Missie en Visie

2.1 Bestuurlijk kader : Samenvatting richtinggevende visie Amstelwijjs

Op de scholen van Amstelwijjs voelt iedereen zich welkom. Wij vinden het belangrijk dat kinderen, afkomstig uit gezinnen met heel verschillende achtergronden, elkaar ontmoeten, respecteren en met elkaar optrekken. Ons ideaalbeeld is een maatschappij waar mensen elkaar niet uitsluiten, maar in contact zijn met elkaar. Dat willen wij overbrengen op onze kinderen. Zo ontstaat er begrip voor elkaar. We vinden het belangrijk dat de kinderen een open en positief-kritische levenshouding ontwikkelen. We dagen de kinderen uit om nu en later een bijdrage te leveren aan een duurzame en ecologische maatschappij. Passend bij onze identiteit is dat een maatschappij waar niet het individualisme, maar gemeenschapszin dominant is.

Primair onderwijs is in de eerste plaats leren lezen, schrijven en rekenen. En als het moeilijker wordt om de inspectienormen van de Eindtoets te halen, omdat bijvoorbeeld de leerlingpopulatie verandert, passen wij ons onderwijs aan de leerling aan, zodat de normen toch worden gehaald.

Maar het onderwijs is véél meer dan kennisoverdracht. We willen de kinderen leren voor het leven, voor het leven hier en nu en het leven later. Wij zorgen ervoor dat onze leerlingen groeien en zich ontwikkelen. Wij bieden onderwijs met een Plus! Wij helpen onze leerlingen bij hun persoonlijke vorming: wie ben ik, waarom leer ik, hoe leer ik, wat motiveert me, wat wil ik leren, waar ben ik goed in?

Op onze scholen is er aandacht voor vaardigheden die kennis in belangrijkheid overstijgen. Denk bijvoorbeeld aan:

- Creatief denken
- Probleemoplossend vermogen
- Computational thinking
- Mediawijsheid
- Communiceren
- Samenwerken
- Sociale en culturele vaardigheden (burgerschap)
- Zelfregulering

Op onze scholen doen we er alles aan om de leerling intrinsiek gemotiveerd te houden om te leren. Een belangrijke succesfactor daarvoor is dat het kind eigenaar is van zijn eigen leerproces. We vinden het belangrijk dat kinderen een zekere mate van autonomie ervaren: ze kunnen en durven keuzes te maken. Het Rijnlands denken (loslaten en vertrouwen) zit in het DNA van Amstelwijjs. Het personeel ervaart dat en de kinderen ervaren dat.

Ieder kind is uniek en heeft zijn/haar eigen talenten. We willen de kinderen de ruimte geven om uit te blinken op allerlei gebieden. Daarom is het onderwijsaanbod zo breed mogelijk: extra aanbod voor hoogbegaafden, creatieve activiteiten, leren programmeren, techniek, beweging, filosofie, enz. Op allerlei manieren en in allerlei vormen is het beschikbaar op onze scholen. Onze scholen zijn leerrijke omgevingen voor de kinderen.

Voor meer informatie zie het Strategisch Beleidsplan Amstelwijjs 2018 – 2021.

2.2 Missie van onze scholen

Leerlingen die in het reguliere basisonderwijs, om uiteenlopende redenen, onvoldoende tot ontwikkeling komen krijgen binnen onze scholen thuisnabij goed onderwijs, met passende ondersteuning, dat aan hun tempo en hun mogelijkheden is aangepast, in een omgeving die daarvoor adequaat is ingericht, waar personeel werkzaam is die over kennis, vaardigheden en attitudes beschikken om onze doelgroep zo optimaal mogelijk te kunnen begeleiden.

2.3 De 'plus' van onze scholen

Ons motto is: *'Waar jij door groeit'*. Vaak hebben leerlingen die bij één van onze scholen worden aangemeld negatieve ervaringen opgedaan in het 'schoolse' leven. Ze groeien onvoldoende en het lukt niet meer zich maximaal te ontwikkelen. Wij doen er alles aan leerlingen weer te laten groeien in de breedste zin van het woord.

3. Onderwijskundig beleid

3.1 Kenmerken scholen en leerlingenpopulatie

SBO Wending & SBO De Schakel zijn openbare scholen. Dat betekent dat leerlingen van elke godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging welkom en gelijkwaardig zijn bij ons. Beide scholen bedienen de regio binnen het samenwerkingsverband Amstelronde. De scholen hebben een onderwijsfunctie en een expertisefunctie.

SBO Wending & SBO De Schakel zijn daarnaast scholen voor speciaal basisonderwijs. De scholen worden bezocht door leerlingen die problemen hebben met het leren en/of problemen hebben in de omgang (o.a. gedragsproblemen). De reguliere basisschool kan onvoldoende inspelen op de ondersteunings- en instructiebehoeften van deze leerlingen. De oorzaken van de leer- en gedragsproblemen kunnen zeer uiteenlopend zijn. In samenhang belemmeren deze problemen het leerproces en de sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind, waardoor verschillen met leeftijdgenoten ontstaan.

Onze leerlingenpopulatie kenmerkt door leerlingen met:

- A. een beneden gemiddelde intelligentie;
- B. spraak-/taalproblemen, NT2;
- C. leesproblemen;
- D. rekenproblemen;
- E. concentratieproblemen en/of problemen met hyperactiviteit;
- F. een autisme spectrum stoornis;
- G. gedragsproblemen;
- H. sociaal emotionele problemen;
- I. medische problemen;
- J. motorische problemen;
- K. problemen in de thuissituatie;
- L. een combinatie van hierboven genoemde problemen.

Op onze scholen wordt op dit moment aan 238 leerlingen lesgegeven verdeeld over 19 groepen. De leeftijd van de kinderen varieert van 4 tot en met 13 jaar. Er werken momenteel in totaal 51 medewerkers, waarvan een aanzienlijk deel zich heeft gespecialiseerd in het omgaan met leerlingen, die net even meer nodig hebben.

Een groot gedeelte van onze leerlingen blijft na toelating tot het einde van de basisschooltijd. Er wordt echter in toenemende mate ook gebruik gemaakt van tijdelijke plaatsingen. Ten eerste wordt gekeken of een leerling bij voldoende ontwikkeling kan terugkeren naar het reguliere basisonderwijs. Ten tweede bestaat de mogelijkheid van crisisplaatsing. Bij een crisisplaatsing krijgt een leerling voor een vooraf afgesproken periode (10 weken) een time-out op één van onze scholen. Er wordt dan gericht aan concrete doelen gewerkt, zodat terugkeer naar de school van herkomst mogelijk wordt. Tot slot hebben we observatieplaatsen. Tijdens een vooraf afgesproken periode worden gerichte observaties uitgevoerd met als doel een antwoord te vinden op specifieke ontwikkelingsvraagstukken.

De teams bestaan uit de volgende professionals; directeur, adjunct directeur, leerkrachten, onderwijsondersteuners, intern begeleiders, leesspecialisten, psycholoog (zorgcoördinator), orthopedagoog, gedrags- en autismespecialisten, vakleerkracht gymnastiek, logopedisten, fysiotherapeuten en administratief medewerker. Vanuit de teams zijn er ook een anti-pestcoördinator, een aandachtsfunctionaris kindermishandeling/huiselijk geweld en een medewerker kwaliteitszorg aanwezig. Een aanzienlijk deel van onze leerkrachten heeft zich verder geprofessionaliseerd en een diploma Master SEN, orthopedagogiek of psychologie behaald. Ook zijn er onderwijspecialisten vanuit het samenwerkingsverband, bekwame vrijwilligers en stagiaires die onze teams structureel bijstaan in de zorg voor onze leerlingen. Vanuit alle verschillende disciplines wordt intensief samengewerkt.

Taalontwikkeling

Vanwege een relatief grote taalzwakke populatie wordt extra ingezet op de taal- en leesontwikkeling van de leerlingen. De laatste tijd hebben wij onze pijlen in het bijzonder gericht in het creëren van een taalrijke leeromgeving en zijn er implementatie- en verbetertrajecten gestart op het gebied technisch lezen, begrijpend lezen en woordenschat. Dit stimuleert naast de taal- en leesontwikkeling van leerlingen met spraak/taalproblemen en de NT2 leerlingen, de taal- en leesontwikkeling van alle leerlingen van de scholen. De extra inzet draagt ook bij aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Omdat leerlingen vaak de woorden missen om te zeggen wat ze voelen en ze daarom ook hun gevoel in negatief gedrag kunnen uiten wordt er heel veel belang aan de ontwikkeling van taal gehecht.

Autisme

Onze leerlingen met een autismspectrumstoornis hebben andere onderwijsbehoeften dan andere leerlingen. Dat komt omdat Autisme een stoornis is die zich vooral kenmerkt door de contextblindheid. Dat houdt in dat leerlingen met Autisme alles wat ze meemaken op een dag niet in de context van het moment kunnen plaatsen. Contextblindheid komt voort uit een gebrek aan (sociale) verbeelding. Zij kunnen zich moeilijk voorstellen (verbeelden) wat er na het 'nu' komt. De wereld is dan onduidelijk, onvoorspelbaar en angstig voor ze. Omdat ze taal veelal letterlijk nemen kunnen de meeste leerlingen met Autisme moeilijk omgaan met figuurlijk taalgebruik en grapjes. Ook hebben ze erg veel behoefte aan visualisatie en concreet taalgebruik. De dag moet duidelijk en voorspelbaar zijn voor hen. De Autisme aanpak die wij hanteren op school is de TEACCH-methode. Deze methode houdt in dat de leerkracht voorspelbaar, duidelijk en concreet is, veel visualiseert en geen gebruik maakt van figuurlijk taalgebruik. Woorden als 'straks', 'later' en 'wacht even', worden in deze klassen niet gebruikt omdat deze woorden te weinig concreet zijn. Sinds wij een specifieke aanpak voor autismegroepen hebben, laten onze leerlingen met autisme een goede didactische groei zien omdat er tegemoet wordt gekomen aan hun specifieke onderwijsbehoeften.

Voor de autismeklassen staan leerkrachten met speciale autisme kennis en ervaring. Aan deze groepen is een autismespecialist verbonden. De leerkrachten worden door haar begeleid bij specifieke (individuele) vragen en problemen. De leerlingen met autisme worden individueel begeleid door middel van psycho-educatie en gesprekken. Individuele begeleiding van deze groep leerlingen is net zo belangrijk als de TEACCH aanpak in de klas. Leerlingen met autisme hebben in de basis weliswaar dezelfde onderwijsbehoeften, maar individueel hebben ze ook vaak nog vragen en problemen die opgelost dienen te worden. In deze klas wordt gebruik gemaakt van stappenplannen, social scripts en picto's zien op de individuele tafeltjes.

PBS

SBO Wending is een PBS-school, SBO De Schakel heeft vele aspecten van PBS aan haar onderwijs toegevoegd. PBS staat voor Positive Behavior Support en is een schoolbrede aanpak waarbij een team zich richt op het stimuleren van gewenst gedrag en terugdringen van ongewenst gedrag van de leerlingen. We werken vanuit de 3 waarden van de school → respect (concreet: vriendelijkheid), veiligheid en verantwoordelijkheid.

We hebben regels geformuleerd voor het gedrag dat wij willen zien in de algemene ruimten beide scholen. De regels hebben we positief, kort, eenduidig geformuleerd en gevisualiseerd door tekeningen. We leren de regels consequent aan en herhalen ze regelmatig. We geven de leerlingen positieve feedback als zij het gewenste gedrag laten zien. We hanteren de volgende vuistregel bij het geven van feedback: tegenover 1 correctie geven we 4.

We corrigeren de leerlingen op een respectvolle manier en geven hen de kans alsnog het gewenste gedrag te laten zien. Lukt het de leerling niet, dan is daar een consequentie aan verbonden. De leerlingen weten welke consequenties het zijn. We gaan altijd met de leerlingen in gesprek met het doel om herhaling te voorkomen.

We houden structureel incidenten bij in een datasysteem, zodat we precies weten waar, op welke dag, op welke tijd de incidenten het meest plaatsvinden en welke personen erbij betrokken zijn. Door de data goed te bekijken kunnen wij acties inzetten op school-, groeps- en leerlingniveau om het ongewenste gedrag weer om te buigen. Na een periode kunnen wij ook zien of de ingezette acties effect hebben gehad.

We streven naar een positieve schoolcultuur en zorgen dat alle leerlingen zich gezien en gehoord voelen. Dagelijks worden de leerlingen bij aankomst en vertrek persoonlijk begroet door de leerkracht met een hand en een positieve boodschap. We geven tijdens de schooldag veel complimenten en persoonlijke aandacht. We geven elkaar als volwassenen ook complimenten in het bijzijn van de leerlingen en laten hiermee het gewenste gedrag zien.

3.2 De visie van de scholen

We willen toch allemaal dat onze kinderen groeien, zodat ze later hun plek in de wereld vinden? Dat lukt alleen als het kind zich op allerlei gebieden kan ontwikkelen. Daarom werken wij hard aan de groei van onze leerlingen in taal, rekenen en lezen, maar ook aan hun groei in zelfvertrouwen en sociaal gedrag.

Onze leerlingen komen via verschillende wegen in het SBO terecht. Ze stromen binnen via een kinderdagverblijf, via het regulier onderwijs, of via het speciaal onderwijs. Helaas zijn het leerlingen die geremd zijn in hun ontwikkeling. Ze zijn, om verschillende redenen, gestopt met groeien. Wij werken er dagelijks aan om hun weer te laten groeien. Hoe doen wij dat?

(H)erkennen van de leersituatie

Veel ouders voelen zich onbegrepen in hun strijd voor het beste voor hun kind. Het is ook lastig om goed te weten welke weg het beste is, vooral als het kind echt niet lekker in z'n vel zit op school. Onze teams hebben veel kennis ervaring over leer-, gedrag- en of ontwikkelingsproblemen van leerlingen. We weten en begrijpen wat de ouder en de kinderen doormaken. We erkennen hun situatie zoals deze is, zonder oordeel.

Wij weten hoe kwetsbaar het kind kan zijn, na de (teleurstellende) ervaringen in het regulier onderwijs. En we begrijpen dat dit kan leiden tot leer- of gedragsproblemen. Veel van onze leerkrachten hebben zich gespecialiseerd in het werken met leerlingen met gedrags- en/of leerproblemen. Hierdoor kunnen wij de leerlingen meer handvatten en beter onderwijs bieden, dat is aangepast aan de behoefte van die leerlingen. Met ons onderwijs letten we op wat de leerling wél kan. Wij zien geen problemen maar kijken naar oplossingen. Het kind leert dat hij niet het probleem is. Hij leert dat er ook andere leerlingen met hetzelfde gedrag of leerproblemen zijn. Het kind voelt zich niet meer alleen, en voelt dat hij ook mag groeien in de groep. Wij werken aan de weerbaarheid, de zelfredzaamheid, een positief zelfbeeld en zelfvertrouwen van de leerling. Ze leren zichzelf en anderen (weer) accepteren. Daardoor komen leerlingen over bijvoorbeeld faalangst en andere remmingen heen.

We bieden houvast

Juist op die moeizame zoektocht naar het beste onderwijs voor hun kind, voelen ouders zich wel eens alleen en stuurloos. Wij bieden dan houvast en ondersteuning in dat proces. Dit doen wij door:

- Een goede zorgbegeleiding en praktische adviezen tijdens de ontwikkeling van onze leerlingen.
- We betrekken de ouders en het kind in het hele leerproces. Zo houden we drie keer per jaar de zogenaamde "Drieweggesprekken", waarbij de leerling zelf ook mag meedenken over zijn eigen ontwikkeling. Zo raakt de leerling betrokken in zijn eigen leerproces.
- We houden de ontwikkeling open en transparant. We leggen alles vast in het zogenaamde Ontwikkelingsperspectief (OPP), en we bespreken alles met de kinderen en de ouders.
- Houvast is ook terug te vinden in de dagelijkse lessen in de klas. We bieden een veilige, voorspelbare leeromgeving. We werken met een beproefd onderwijsmodel.
- We bieden veel houvast door het structureren van de tijd (gebruik van time-timers), de ruimte (alle spullen liggen op een vaste plaats, zijn gelabeld of voorzien van kleuren of pictogrammen), de instructies (we werken met het 'Expliciete Directe Instructiemodel').
- Ook onze verwachtingen over het gedrag van de leerling in de scholen spreken we uit en ondersteunen we visueel met tekst of pictogrammen. Denk aan: wat verwachten we aan gedrag van een kind bij het werken, het lopen door de school enzovoorts.

Resultaat: (weer) groeien

Met de erkenning en houvast ontstaat er weer rust. Rust bij het kind en bij de ouder. Onze ouders vertellen ons vaak "we hebben ons kind weer terug". En dan groeit de leerling als vanzelf verder. Hij vindt leren weer leuk, want hij ontdekt wat hij allemaal wél kan. Tijd voor ons om te zorgen dat de leerling de leerdoelen van het regulier onderwijs kan halen. We werken met onderwijsmethoden die het regulier onderwijs ook gebruiken. De lesstof en de verwachtingen die wij stellen, wijken daardoor ook niet veel af van het reguliere onderwijs. Maar wij begeleiden de kinderen meer in het plannen van hun werk en we leren ze hoe ze het beste leren: hoe zorg je dat je werkt op tijd af komt, hoe werk je samen, hoe kun je om hulp vragen?

De groei van de kinderen houden we overzichtelijk bij in een Ontwikkelingsperspectief (OPP). We kunnen de didactische groei bijhouden en een bijbehorende uitstroom bepalen. Daarnaast brengen we de stimulerende en belemmerende zaken in kaart voor uw kind. Met al die informatie bepalen we de onderwijsbehoeften en -doelen voor de komende tijd. Zo is het voor ons mogelijk de talenten en competenties van de leerlingen beter te benutten en ze te laten groeien. En met succes, want ruim 95% van onze leerlingen stroomt op hun eigen niveau door naar het reguliere voortgezet onderwijs. En dat is voor veel van onze ouders en hun kinderen het doel.

Voor onze gezamenlijke visie zijn verder de volgende uitgangspunten van belang:

- We trachten zo optimaal mogelijk de cognitieve- en sociaal emotionele ontwikkelingen van de leerlingen te bevorderen.
- We hechten waarde aan goed burgerschap en succesvol deelnemen in de maatschappij.
- We creëren een betekenisvolle uitdagende leeromgeving.
- We sluiten aan bij de ontwikkeling en beleving van het kind.
- We kijken naar wat het kind kan en wat het kind nodig heeft om verder te leren.
- We streven ernaar dat onze leerlingen verantwoordelijkheid dragen voor hun eigen leerproces.
- Samenwerken is belangrijk; leerlingen leren van elkaar.
- We zien ouders als educatief partner: zij worden actief betrokken bij de school.
- We investeren in goede relaties.
- Het kind voelt zich competent en autonoom.
- Wij werken constructief samen met alle betrokkenen.
- We bieden een gestructureerd, veilig pedagogisch klimaat, waarin kinderen zich prettig en geaccepteerd voelen door leerlingen en leerkrachten.
- Ons onderwijs is modern en staat open voor vernieuwing.
- Wij zijn ambitieus en realistisch.
- Wij werken aan professionaliteit en kwaliteit.
- Wij geven vorm en kleur aan passend onderwijs.

3.3 Schoolondersteuningsprofiel:

Onze scholen zijn aangesloten bij samenwerkingsverband Amstelronde. Amstelronde heeft de missie om 'goed onderwijs te bieden aan alle leerlingen waarbij (onderwijs)ondersteuning en begeleiding voor leerlingen en leerkrachten beschikbaar is en hulp zo snel mogelijk, in zo licht mogelijke vorm, zo dicht mogelijk bij huis en op de meest adequate wijze wordt gegeven'. Het doel daarbij is om talenten van kinderen zo goed mogelijk te ontwikkelen, ongeacht eventuele beperking of behoefte aan ondersteuning.

Om thuisnabij onderwijs te kunnen bieden, gaan de basisscholen onderling samenwerken en afspraken maken zodat kinderen niet onnodig ver van hun huis naar school hoeven te gaan. Onze SBO-scholen gaan intensief samenwerken met het reguliere basisonderwijs en daar hun expertise inzetten om de 'brede basis' te versterken waardoor een plaatsing op het SBO mogelijk kan worden voorkomen. Daarnaast gaan de SBO-scholen intensief samenwerken met de SO-scholen en zorgpartners, waardoor minder kinderen naar het speciaal onderwijs buiten de regio hoeven te gaan. Dit vraagt om verbreding van de expertise, door scholing van het personeel maar ook om de inzet van specialisten van binnen en buiten de organisaties. Deze ontwikkeling noemen we de ontwikkeling van SBO naar gespecialiseerd onderwijs (GO). We vergroten daarmee de mogelijkheid om binnen onze regio thuisnabij passend onderwijs te krijgen. Door de hiermee samenhangende verbrede toelating hebben we de leerlingenpopulatie langzaam zien veranderen. Er is een toename van leerlingen van (zeer) moeilijk lerend niveau en er is sprake van meer en complexere gedragsproblematiek. Ook is er sprake van meer multi-problematische thuisituaties. Over het geheel genomen zijn wij te karakteriseren als een brede ondersteuningsscholen met speciale onderwijszorg. Wij werken op dit moment en in de toekomst verder aan het uitbreiden en verankeren van deze brede ondersteuning. Ons doel is om alle leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden en te onderwijzen. We proberen onze kennis over onze doelgroep steeds op peil te houden en zo goed mogelijk in te spelen op de ontwikkelingen. Wij zijn daarom ook constant in beweging.

Resultaat:

- Met behulp van de kennis en ervaring van het SBO kunnen kinderen met een ondersteuningsbehoefte op de reguliere school geholpen worden.
- Met behulp van het SO en de zorginstellingen kunnen kinderen met een extra ondersteunings- en zorgbehoefte op het SBO geholpen worden.
- Met de inzet van extra expertise en middelen worden de SBO-scholen gespecialiseerde onderwijsinstellingen die een passend aanbod organiseren voor kinderen die nu nog zijn aangewezen zijn op speciaal onderwijs.

Op onze scholen zitten leerlingen met diverse leer- en/of gedragsproblemen, vanuit verschillende sociale milieus en etnische achtergronden en allen met een speciale onderwijsbehoefte. Vele factoren belemmeren vaak in samenhang het leerproces en de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen. De oorzaken van de leer- en/of gedragsproblemen variëren dus van factoren die liggen binnen de leerling, binnen het gezin, en/of binnen de schoolomgeving.

Op dit moment bieden wij ondersteuning bij:	Op dit moment kunnen wij nog niet voldoen aan de ondersteuning van:
Algemene ontwikkelingsproblematiek	Ernstige meervoudige psychiatrische problematiek
Moeilijk of zeer moeilijk lerend niveau (IQ >55)	Noodzakelijk medisch handelen waarvoor voorzieningen niet in huis zijn
Rekenproblematiek	Slechtziende en blinde leerlingen
Lees-en spellingsproblematiek	Dove leerlingen
Spraak- en taalproblematiek	Meervoudig gehandicapte leerlingen
NT2 problematiek	Grove motorische beperkingen
Belemmeringen in het gedrag en leren mede als gevolg van psychiatrische stoornissen zoals een aandacht deficiëntie-/hyperactiviteit stoornis of een autismespectrumstoornis	Agressief en gewetenloos handelen van de leerlingen en/of de ouders, waarbij de veiligheid van de leerkracht en de leerlingen niet gegarandeerd is
Matige psychische problemen als gevolg van een hechtingsstoornis, een angststoornis of depressiviteit	Leerlingen die structureel een één-op-één begeleiding nodig hebben en onvoldoende vaardigheden bezitten om in een klassensetting mee te draaien
Complexe, belaste thuissituatie.	Langdurige zieken

Specifieke kenmerken van extra ondersteuningsaanbod binnen ons onderwijs:

Veld	Binnen de klas en/of school
1.Hoeveelheid aandacht en tijd	<ul style="list-style-type: none"> ● In de kleutergroepen is er naast de leerkracht altijd een onderwijsassistent of een logopediste werkzaam. In de onderbouw, middenbouw en bovenbouw heeft de vaste leerkracht assistentie van onderwijsassistenten en/of stagiaires. ● Binnen de kleutergroepen zitten gemiddeld 12 leerlingen; de overige groepen hebben gemiddeld 15 leerlingen. ● Bij de groepsindeling wordt gekeken naar de didactische en de sociaal emotionele ontwikkeling, het aantal jaren gevolgde onderwijs, de groepssamenstelling en de kalenderleeftijd. ● Het onderwijs wordt aangepast bij de mogelijkheden en het tempo van de individuele leerling. ● Voor iedere leerling wordt een Ontwikkelingsperspectief (OPP) opgesteld. Het leerstofaanbod per leergebied en de aanpak is in het OPP vastgesteld. ● Er wordt in alle groepen en bij alle vakgebieden gewerkt volgens het EDI-model. Tijdens de verwerking worden kenmerken van het GIP-model gehanteerd. Waar nodig vindt pre-teaching, verlengde instructie, verdiepte instructie, kleine instructiegroepen en extra onderwijs buiten de groep; bijvoorbeeld 'Radslag' en 'Rots en Water' plaats. ● De groepsleerkracht kan bij een begeleidingsvraag ondersteund worden door een IB-er, gedragspecialist, autisme specialist, psycholoog, fysiotherapeut en/of logopediste. ● Specifieke onderwijszorg- of ondersteuningsbehoeften worden, enkele uren per week in of buiten de klas, verzorgd door de begeleider passend onderwijs of ambulante begeleider van Viertaal.
2.Onderwijsmaterialen	<ul style="list-style-type: none"> ● Het lesmateriaal differentieert op niveau- en tempo, aansluitend op de lesmethoden. ● Er is aanvullend remediërend en differentiërend materiaal, behorend bij gebruikte lesmethoden. ● Er is materiaal voor zelfstandig werken. ● Er zijn materialen beschikbaar die tegemoet komen aan specifieke didactische en pedagogische kenmerken en structuurbehoeften, zoals dagkaarten, beloningssystemen, picto's, time-timers, zandlopers, wiebelkussens, Daisy-spelers, Makkelijk Lezen Plein (MLP), luisterboeken, koptelefoons en concentratieschermen. ● Klassikaal wordt aan de sociale vaardigheden gewerkt met "Leefstijl", of in (sub)groepen met specifiek sociaal ontwikkelingsmateriaal.
3.Ruimtelijke omgeving	<ul style="list-style-type: none"> ● Er zijn binnen de klas plekken waar één op één of in (sub)groepje leerlingen aparte instructie kunnen krijgen en/of begeleid kunnen worden. ● In elke klas is er voor kinderen een prikkelarm werkplekje. ● Het gebouw kent een gymlokaal, handvaardigheids- en technieklokaal, kooklokaal en ruimten voor fysiotherapie en logopedie. ● Scholen en schoolpleinen worden overzichtelijk gehouden. ● Duidelijke klassen- en schoolregels dragen zorg voor overzichtelijkheid, structuur en voorspelbaarheid.
4.Expertise	<ul style="list-style-type: none"> ● De leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel hebben kennis op het gebied van speciale onderwijsbehoeften en -ontwikkeling kunnen ernaar handelen. ● De leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel zijn geschoold in handelingsgericht werken en kunnen ernaar handelen. ● De leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel hebben kennis van opbrengstgericht werken en kunnen ernaar handelen.

	<ul style="list-style-type: none"> ● De leerkrachten hebben een SBO-kwalificatie of certificeringsopleiding gevolgd. Meerdere leerkrachten zijn Special Education Needs Master of hebben een diploma binnen de Pedagogische Wetenschappen. ● Er is een leesspecialist, een techniekspecialist, een Rots & Water specialist en een vakleerkracht bewegingsonderwijs gespecialiseerd in Motorisch Remedial Teaching en Picto-gym. ● De leerkrachten worden door middel van observaties, collegiale consultaties en overleggen ondersteund door interne begeleiders, psycholoog, fysiotherapeut en logopedist.
5.Samenwerking met andere instanties en ouders	<ul style="list-style-type: none"> ● Er is samenwerking en afstemming met professionals uit diverse zorginstellingen zoals De Bascule, Bureau Jeugdzorg, Spirit, Altra en MEE. Ook is er samenwerking met onder andere externe logopedisten, fysiotherapeuten, specialisten van de ABC-groep en naschoolse opvang. ● Er is maandelijks enkele uren in of buiten de klas speciale onderwijszorg door en met overleg begeleider passend onderwijs. ● Er is samenwerking en afstemming met ouders; drie maal per jaar zijn er drieweggesprekken (ouder/leerling/leerkracht), leerkrachten gaan, soms samen met de psycholoog, op huisbezoek en tussendoor zijn er, indien nodig, contactmomenten tussen ouders en de diverse disciplines.
6.Uitstroomprofielen	<ul style="list-style-type: none"> ● De uitstroom van onze leerlingenpopulatie betreft de volgende scholen voor voortgezet onderwijs: VWO/HAVO, VMBO-T, VMBO-K, VMBO-B, (VMBO-K/B wel of niet met LWOO) Praktijkonderwijs en VSO.
7.Ambities	<p>SBO Wending & SBO De Schakel zullen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● De rol vervullen van speciale lesplaatsen: scholen die ertoe doen en waar speciale onderwijsvragen worden beantwoord. ● Tijdelijke plaatsingsplekken ontwikkelen (variërend van kort tot maximaal een paar jaar). ● Overwegen om een voorziening van terugplaatsing, tijdelijke plaatsing of parttime onderwijsondersteuning in het basisonderwijs te worden. ● Vanuit een bredere zorgstatus haar expertise op de gebieden: autisme, spraak / taal problematiek, gedragsproblemen en psychiatrische problemen uitdragen. Het kenniscentrum zal een belangrijk onderdeel van de school zijn. In deze focus zal het component ouderondersteuning vanuit de school een rol kunnen spelen ("een kind een plan"). ● Optimaal inspelen op (nieuwe) vragen en behoeftes die vanwege de veranderingen, als gevolg van de invoering van de wet passend onderwijs, vanuit het samenwerkingsverband naar voren komen. Zie ons gezamenlijk Schoolondersteuningsplan.

3.4 Het onderwijsaanbod

Voor het realiseren van passend onderwijs is een goede afstemming van het onderwijs op het ontwikkelingsperspectief (OPP) en de specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen cruciaal. Op de SBO-scholen wordt binnen 6 weken na plaatsing voor alle leerlingen een OPP opgesteld. Hiervoor verzamelen we methodegebonden en methode onafhankelijke toets- en observatiegegevens. Het OPP is de basis van ons onderwijs en is leidend voor het aanbod en de aanpak in de groep. Werken vanuit een OPP levert in de scholen een belangrijke bijdrage aan het vergroten van opbrengstgericht onderwijs (kwaliteitszorg), het doelgericht plannen van het onderwijs aan leerlingen, het maken van beredeneerde keuzes in leerlijnen en onderwijsaanbod en een goede overgang naar het voortgezet onderwijs. In een OPP staan onder andere psychologische gegevens, de stimulerende en belemmerende factoren van een leerling en toets- en observatiegegevens. Alle toets- en observatiegegevens van de leerlingen worden planmatig geëvalueerd op basis van de groei in de geplande en verwachte vaardigheidsscores. De scholen maken naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes in onderwijs- en leerstofaanbod, zodat de ontwikkeling van elke leerling optimaal gestimuleerd wordt en de vereiste doelen behaald worden. In het OPP worden de individuele doelen en onderwijsbehoeften duidelijk vermeld. Het is een sturend en plannend instrument voor het vormgeven van het onderwijs.

Actief burgerschap en sociale integratie dragen bij aan een goede sociale ontwikkeling en een goed en veilig schoolklimaat. Belangrijke onderwerpen/pijlers van ons beleid zijn:

- Mediatoren (leerlingen) die getraind worden om het buitenspelen op het plein en eventuele activiteiten in de wijk te ondersteunen/begeleiden (Gezondheid In De Stad, ambassadeurs sport). Tegelijkertijd heeft dit een nevenfunctie om het pesten op het schoolplein te verminderen (sociale veiligheid)
- De leerlingenraden. Deze raden zijn ingesteld om de actieve betrokkenheid, actief burgerschap van de leerlingen te bevorderen. De democratische beginselen worden besproken en ingezet. Er worden activiteiten binnen en buiten de school georganiseerd.
- Johan Cruyff foundation, schoolbreed schoolplein beleid creëren alle leerlingen o.l.v. leerlingenraad en leerkracht het schoolplein (interviews)
- Sociaal koken. De keuken wordt in samenwerking met andere scholen en vrijwilligers gebruikt in het kader van het project 'Sociaal Koken' (ambassadeurs gezond koken).
- Convenant met gemeente betreffende opruimen van zwerfvuil in de buurt van het schoolgebouw. Maken en rondbrengen van kerststukken en kerstpakketten ten behoeve van burens en bewoners van een nabijgelegen bejaardenhuis. Koken voor oudere mensen in de buurt.

Onze uitgangspunten voor het leerstofaanbod zijn:

- Onze methodes voldoen aan de kerndoelen
- We gebruiken methode gebonden toetsen
- Het leerstofaanbod vertoont een doorgaande lijn
- De scholen besteden aandacht aan sociaal-emotionele ontwikkeling
- De scholen besteden aandacht aan motorische ontwikkeling
- De scholen besteden aandacht aan spraak-/taalontwikkeling
- De scholen besteden aandacht aan actief (goed) burgerschap
- ICT wordt ingezet bij het leerstofaanbod
- De scholen besteden aandacht aan intercultureel onderwijs
- Het leerstofaanbod bereidt leerlingen voor op het vervolgonderwijs

Vakgebied	Methode	Aanvullende & Differentiatiematerialen	Toetsen
Nederlandse taal & lezen			
Groep 1 & 2	-Kleuterplein -Map Fonemisch bewustzijn -LOGO 3000	-Software Kleuterplein -Software LOGO 3000	-CITO Taal voor kleuters -CITO fonemisch bewustzijn
Groep 3	-Veilig Stap voor Stap (TL) -Veilig Leren Lezen (TL) -Leesestafette (TL) -Humpie Dumpie (BL)	-Keuzebord bij de methode -Software Leerkrachtassistent -Letterzetter (TL) -Woordzetter (TL) -Jippie lezen (BL) -Speurneus (BL)	-Methode gebonden toetsen -CITO begrippen toets -CITO SP Speciale leerlingen -CITO BL Speciale leerlingen -CITO WS -AVI & DMT 1 t/m 3 (TL)
Groep 4 t/m 8	-Taalactief -Taalverhaal -Met woorden in de weer (WS) -Leesestafette (TL) -Nieuwsbegrip XL (BL) -Grip op Lezen (BL)	-Spellingschriften -Woordenschat schriften -Spellingbakkaarten -Software Taalactief	Zie hierboven.
Rekenen & Wiskunde			
Groep 1 & 2	-Map gecijferd bewustzijn -Kleuterplein -Voorloper: WIG 4	-Kleuterplein software -Digibord software	-CITO Rekenen voor Kleuters -Incl. Kleur en Lichaam
Groep 3 t/m 8	-Wereld in Getallen 4 -Reken Zeker	-Digibord software -Oefensoftware WIG -Maatwerk -Breuken Giralis -Freudenthal div. mappen -Redactiesommen Ajodidact -Slagwerk	-Methode gebonden toetsen -CITO RW
Engelse taal			
Groep 7 en 8	-Hello World		
Sociaal-emotionele ontwikkeling + Gezond & redzaam gedrag			
Groep 1 & 2	-Leefstijl 1 en 2 -PBS		LVS KIJK!
Groep 3 t/m 8	-Leefstijl 3 t/m 8 -PBS	-Rots & Water -Coöperatieve leerspellen -Spellen sociale vaardigheden -Spellen sociaal-emotionele ontwikkeling	ZIEN!
Wereldoriëntatie			
Groep 1 t/m 4	-Huisje boompje beestje -Thema's Kleuterplein		
Aardrijkskunde Groep 5 t/m 8	-Methode Meander	-Zinder -Topografie -Informatie junior -Abonnement Kidsweek	Methode gebonden toetsen
Geschiedenis Groep 5 t/m 8	-Methode Brandaan		Methode gebonden toetsen
Natuur&milieu Groep 5 t/m 8	-Methode Naut	-Nieuws uit de natuur -NME excursies/ lessen/themakisten:	Methode gebonden toetsen

		Op bezoek bij de boer Lente in het bos Schooltuinen	
Tekenen & Handvaardigheid			
Groep 1 t/m 8	-Moet je doen 1-8		
Muziek			
Groep 1 & 2	-Kleuterplein	-Excursies	
Groep 3 t/m 8	-Moet je doen 1-8		
Bewegingsonderwijs			
Groep 1 t/m 8	-Vakleerkracht gym		
Informatie- & Communicatie Technologie (ICT)			
Groep 1 t/m 8	-Tablets		

De fusie van SBO Wending & SBO De Schakel is aanstaande. Dit jaar zullen wij daarom gaan onderzoeken welke methoden wij gezamenlijk zullen gaan inzetten.

3.5 Pedagogisch en didactisch handelen

Didactisch handelen

De leerkracht speelt een cruciale rol in de ontwikkeling van onze leerlingen. Wat betreft het didactisch handelen in de groep is er veel aandacht voor leerkrachtcompetenties, instructie, lesopbouw, werkvormen en het actief betrekken van de leerlingen bij de lessen. Lesconsultaties door extern deskundigen in samenwerking met de interne begeleiders dragen bij tot het verbeteren en waarborgen van het didactisch handelen op de groep. Naast extern deskundigen, collega-leerkrachten en IB, worden ook de psycholoog en de gedragsdeskundigen ingezet voor consultaties. Bij consultaties worden indien nodig kijkwijzers voor de diverse vakgebieden gebruikt.

Convergent

Alle groepen zijn convergent ingedeeld. Bij convergente differentiatie is er een minimumdoel voor de gehele groep. Alle leerlingen krijgen door convergent te werken instructie naar hun behoefte. Per vakgebied wordt een leerling in een passend niveau ingedeeld, afhankelijk van zijn/haar speciale didactische en/of pedagogische onderwijsbehoeften. De leerlingen worden op basis van hun onderwijsbehoeften in een bepaald leergebied ingedeeld op drie niveaus gekoppeld aan een intensieve aanpak (niveau 1), een basisaanpak (niveau 2) en een verdiepte aanpak (niveau 3). De volgende data bepalen of een leerling ingedeeld worden in niveau 1, 2 of 3:

- Cognitieve capaciteiten
- Resultaten methode gebonden toetsen
- Resultaten CITO toetsen
- Motivatie
- Taakgerichtheid en concentratie
- Planning en organisatie
- Mate van zelfstandigheid

EDI-model

Een belangrijke pijler van ons didactisch handelen is het Expliciete Directe Instructiemodel, het zogenaamde EDI-model. In de kleutergroepen wordt gewerkt met het IGDI-model (Interactieve Gedifferentieerde Directe Instructie). De fasen van het directe instructie-model zijn hier aangepast zodat er naar behoefte meer differentiatie in uitleg en instructietijd tussen de leerlingen mogelijk is.

EDI bestaat uit een aantal vaste lesonderdelen, aangevuld met technieken. Het doel is om de leerstof succesvol aan te leren aan zowel de sterke, gemiddelde als risicoleerling. De lesonderdelen zijn: lesdoel, activeren van de voorkennis, onderwijzen van het concept, onderwijzen van de vaardigheid, belang van de les, begeleidde inoefening, lesafsluiting, zelfstandige verwerking en verlengde instructie. Een EDI-les bevat de volgende technieken: controleren van begrip, uitleggen, voordoen en hardop denken. EDI is een vorm van metacognitief lesgeven. Dit betekent dat je als leerkracht weet hoe je instructie geeft, wanneer je bepaalde technieken gebruikt, waarom je dit doet en wat het effect ervan op de ontwikkeling van de leerling is.

GIP-model

In het EDI-model zitten elementen van het GIP-model verwerkt. De term GIP staat voor Groepsgericht en Individueel Gericht Pedagogisch en didactisch handelen van de leerkracht. Gebruikte elementen van dit model betreffen vooral het ontwikkelen van zelfstandigheid van de leerling en die komt tot uiting in: omgaan met uitgestelde aandacht, inzicht in eigen kunnen en zelf problemen kunnen oplossen.

Pedagogisch handelen

Iedere leerling is uniek. Wij willen dat elke leerling de kans krijgt zich optimaal te ontwikkelen, waarbij niet zozeer wordt gekeken naar wat de leerling niet kan, maar juist naar wat de mogelijkheden van deze leerling zijn. De essentie van onze scholen is dat we speciale en passende zorg bieden, die op een reguliere basisschool onvoldoende of niet geboden kan worden. Dit betekent ook dat wij veel aandacht besteden aan onze relatie met de leerlingen, de pedagogische schoolomgeving en de sociaal-emotionele ontwikkeling van onze leerlingen.

Om een goed sociaal veilig klimaat te creëren, hebben we gekozen voor een schoolbrede aanpak waarbij men zich richt op het stimuleren van gewenst gedrag van leerlingen vanuit de kernwaarden van PBS (Positive Behavior Support), namelijk vriendelijkheid (respect), veiligheid en verantwoordelijkheid.

De school is de plek waar kinderen vaardigheden kunnen leren om zich op sociaal emotioneel gebied te ontwikkelen, zowel voor zichzelf als voor anderen. Hiervoor is het van belang dat kinderen in iedere onderwijssituatie weten welk gedrag er van hen verwacht wordt. Tijdens de gymlessen, op het schoolplein en in vrije situaties komen kinderen intensief met elkaar in contact. Hier komen deze gedragsverwachtingen aan de orde, zoals een respectvolle omgang met elkaar, met regels en met autoriteit. Deze regels zijn concreet beschreven en in termen van waarneembaar gedrag, duidelijk en eenduidig (alle leerlingen weten precies wat er van hen verwacht wordt), positief, kort en bondig en in de actieve vorm (voorbeeld: ik loop rechts op de trap). Door deze gedragsverwachtingen aan te leren weten kinderen wat er van hen verwacht wordt, maar kunnen ze deze verwachtingen ook begrijpen, oefenen en toepassen. Om het gedrag te kunnen inoefenen, zetten wij gedragsverwachtingen centraal. Per twee weken staan er twee gedragsregels centraal: één voor binnen en één voor buiten. De regel komt in de klas te hangen, maar ook op centrale plekken in het schoolgebouw.

In die weken wordt specifieke aandacht gegeven aan deze regels en deze wordt dagelijks inge oefend volgens het onderstaande stappenplan:

Stap 1: de leerkracht legt uit welke gedragsverwachting er centraal staat en waarom (belang).

Stap 2: de leerkracht laat het gedrag zien zonder te praten, alsof je toneel speelt.

Stap 3: de leerkracht vraagt aan de kinderen wat ze gezien hebben en vraagt door totdat alle details die zijn waargenomen benoemd zijn.

Stap 4: de leerkracht vraagt één of meer leerlingen om het gedrag ook voor te doen.

Stap 5: de leerkracht vraagt opnieuw wat de leerlingen hebben gezien.

Stap 6: alle leerlingen krijgen de kans om oefenen met het gedrag.

Stap 7: de leerkracht geeft gerichte feedback (tips en tops: wat ging goed, wat doen we de volgende keer nog anders).

Ongewenst gedrag (dus afwijken van de gedragsverwachting) wordt alleen voorgedaan door de volwassenen. De leerkracht benoemt kort voordat het gedrag bij stap 6 geoefend gaat worden stap 1 t/m 5. Hierdoor kunnen leerlingen direct het gedrag laten zien en hiervoor complimenten krijgen.

Naast het pedagogisch handelen van de leerkrachten binnen PBS draagt ook het gedrag van leerlingen bij aan een veilig schoolklimaat. In alle groepen wordt gewerkt met 'Leefstijl' een programma dat de leerlingen helpt om hun sociaal-emotionele vaardigheden te ontwikkelen. Een aantal voorbeelden hiervan: samen spelen, samenwerken, praten, luisteren, rekening houden met elkaar, zelfvertrouwen opdoen, gevoelens uiten, omgaan met verschillen, conflicten oplossen en omgaan met groepsdruk. Ook komen media-educatie, gezondheidsvaardigheden en actief burgerschap aan bod. Door het oefenen van sociale vaardigheden stimuleert 'Leefstijl' positief gedrag en wordt de leerling en de groep sterker. Het programma werkt preventief, ervaringsgericht en vanuit betrokkenheid en positieve communicatie. Omdat onze leerlingen ook vaak de woorden missen om te zeggen wat ze voelen is 'Leefstijl' ook gekoppeld aan ons taalbeleid.

Onze leerkrachten maken optimaal gebruik van kwalitatieve data om het onderwijsaanbod af te stemmen op de leerlingen. Onze leerkrachten verzorgen een gedifferentieerde en activerende instructie t.b.v. de actieve betrokkenheid van de leerlingen. Alle teamleden dragen zorg voor een veilige leeromgeving.

3.6 Veiligheidsbeleid

Voor een uitgebreide weergave van ons veiligheidsbeleid, verwijst ik u naar het document: 'Veiligheidsbeleid SBO De Schakel/SBO Wending', aanwezig op school. Hier volstaat een korte beschrijving.

Functionaris Veiligheid (zacht): Lisette van Zandwijk, Carina Bruinsma & Alisa Visser

Functionaris Veiligheid (hard): Karin Welles & Kirsten Houweling

Hoofd BHV: Kirsten Houweling

Anti-pestcoördinator: Lisette van Zandwijk, Carina Bruinsma, Alisa Visser & Marike Dekker

Goed kunnen leren en werken kan alleen in een sociaal en fysiek veilige omgeving. Dit uit zich in de manier waarop wij met elkaar omgaan én de toestand van het gebouw, het schoolplein en de omgeving van de school. De kernwaarden zijn veiligheid, verantwoordelijkheid en vriendelijkheid (respect). Wij spannen ons in om de kernwaarden op onze scholen ook werkelijk inhoud te geven.

Wij zorgen voor de sociale, fysieke en psychische veiligheid van de leerlingen in en om de school gedurende de schooldag. Dit blijkt onder andere uit de beleving van de veiligheid en het welbevinden van leerlingen. Jaarlijks vullen de leerlingen de vragen in van ZIEN! De hieruit voortkomende data wordt geanalyseerd en geëvalueerd. Aan de hand van de data stellen de scholen een actieplan op.

De scholen hebben een veiligheidsbeleid beschreven, gericht op zowel de sociale als de fysieke veiligheid. Hiermee besteden we ook aan het voorkomen, afhandelen, registreren en evalueren van incidenten. Dit beleid omvat onder meer:

- Arbo-beleid en een goed en veilig schoolgebouw met speelterrein.
- Brandveiligheid.
- Incidentenregistratie (IRIS+/ParnasSys).
- Leerlingvolgsysteem ZIEN! en KIJK!
- Zichtbare gedragsverwachtingen.
- Anti-pestcoördinator.
- Verschillende protocollen: klachtenregeling, pestprotocol, protocol grensoverschrijdend gedrag, etc..

Het veiligheidsbeleid laat zich kenmerken door een cyclisch proces. Als uitkomsten van de monitoring daartoe aanleiding geven, verbetert de school haar veiligheid. Schoolleiding en leraren voorkomen pesten, agressie en geweld in elke vorm en treden zo nodig snel en adequaat op. De uitingen van leerlingen en personeel zijn in lijn met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

Zie hieronder een bondige impressie van de resultaten van de sociale-veiligheidsmonitor:

SBO Wending

Sociale veiligheid	Management	Medewerkers	Ouders	Leerlingen
Leerlingen worden op school gepest door andere leerlingen	soms	soms	nooit, <u>soms</u>	nooit, soms
Leerlingen worden online gepest door andere leerlingen	soms	soms	nooit	<u>nooit</u>
Leerlingen doen elkaar expres pijn	nooit, <u>soms</u>	soms	nooit, soms	<u>nooit</u> , soms
Leerlingen zijn bang voor elkaar	soms	soms	<u>nooit</u> , soms	nooit
Leerlingen doen expres gemeen tegen elkaar	soms	soms	nooit, soms	nooit, soms
Leraren helpen bij het oplossen van ruzies tussen leerlingen	vaak	vaak	<u>vaak</u> , altijd	vaak

Sociale veiligheid	Management	Medewerkers	Ouders	Leerlingen
Leerlingen worden op school gepest door andere leerlingen	soms	soms	nooit, <u>soms</u>	nooit, soms
Leerlingen worden online gepest door andere leerlingen	nooit, <u>soms</u>	soms	nooit	<u>nooit</u> , soms
Leerlingen doen elkaar expres pijn	nooit, <u>soms</u>	soms	<u>nooit</u> , soms	<u>nooit</u> , soms
Leerlingen zijn bang voor elkaar	nooit, <u>soms</u>	soms	<u>nooit</u> , soms	<u>nooit</u> , soms
Leerlingen doen expres gemeen tegen elkaar	nooit, <u>soms</u>	soms	nooit, <u>soms</u>	<u>nooit</u> , soms
Leraren helpen bij het oplossen van ruzies tussen leerlingen	vaak	vaak	vaak	vaak

Zie voor meer info over het algemene ARBO- en Veiligheidsbeleid het Amstelwijsdocument 'VGW beleid'.

3.7 Zicht op ontwikkeling en de begeleiding van leerlingen.

Het centrale uitgangspunt is een eenduidige zorgroute waarbij gedacht en gehandeld wordt vanuit onderwijsbehoeften van de leerling. Een onderwijsbehoefte is dat wat een leerling nodig heeft om het volgende doel te bereiken en de manier hoe dit te organiseren. Het denken vanuit achterstanden en problemen maakt plaats voor pedagogisch optimisme: kijken naar kansen en proactief denken in plaats van (curatief) de zorg op 'uitvallers' richten.

"Everybody is a genius. But if you judge a fish by its ability to climb a tree, it will live its whole life believing that it is stupid."

Het ontwikkelingsperspectief (OPP)

Voor het realiseren van passend onderwijs is een goede afstemming van het onderwijs in het ontwikkelingsperspectief (OPP) m.b.t. specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen cruciaal. Het OPP is de basis van ons onderwijs. De (tussen)doelen zijn bekend, we werken met geplande vaardigheidsgroei. Werken vanuit een OPP levert een belangrijke bijdrage aan het vergroten van opbrengstgericht onderwijs, het doelgericht plannen van het onderwijs aan leerlingen en het maken van beredeneerde keuzes. Wij zien ons voor de taak gesteld om gedifferentieerd onderwijs te organiseren dat recht doet aan de verschillende specifieke onderwijsbehoeften van alle leerlingen en tegelijk ook uitvoerbaar is binnen een groep. Te lang hebben wij ons hiermee bezig zijnde gebaseerd op kwantitatieve data, lees CITO LOVS. Dit gaf ons weliswaar een goed beeld over hoe de leerresultaten van onze leerlingen zich verhielden t.o.v. andere leeftijdsgenoten. Maar het was een onvoldoende basis om ons dagelijks handelen in de klas kwalitatief te verbeteren. In de toekomst willen wij de vertaalslag gaan maken naar, en ons meer beroepen op, kwalitatieve data vanuit methode-gebonden-toetsen, kwalitatieve analyse van methode-onafhankelijke toetsen en observaties van de leerkracht. Waarbij we afscheid zullen gaan nemen van het hieronder verder beschreven statische groepsplan en een meer dynamische blokplanning zullen invoeren. Dit verbetertraject zal worden uitgewerkt in de eerste van de drie majeure veranderonderwerpen, zie hoofdstuk 7.

Groepsoverzicht

Aan de hand van toets- en observatiegegevens maakt de groepsleerkracht een groepsoverzicht voor de vakgebieden technisch en begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. Bij kleutergroepen gebeurt dit alleen nog voor de vakgebieden taal en rekenen.

Pedagogische- en sociaal-emotionele behoeften worden ook meegenomen in het groepsoverzicht. In het groepsoverzicht wordt in één oogopslag helder hoe de groep ervoor staat. In het groepsoverzicht zie je per vakgebied welke leerlingen zijn ingedeeld in welk instructieniveau en welke leerlingen vergelijkbare onderwijsbehoeften hebben en welke leerlingen nog extra aandacht nodig hebben.

Het groepsoverzicht vormt de leidraad voor het opstellen van het groepsplan voor de diverse vakgebieden.

Groepsplan

In de groepsplannen staan voor alle leerlingen de tussendoelen voor de vakken technisch en begrijpend lezen, spelling en rekenen/wiskunde. In het groepsplan staan de doelen en leerlijnen beschreven die door middel van arrangementkaarten en methode handleidingen worden opgesteld.

Het groepsplan is een werkdocument voor de leerkracht. In het groepsplan zijn de leerlingen met gelijksoortige onderwijsbehoeften (o.a. aanpassing leerstofaanbod, extra instructie, leertijd) geclusterd in de drie niveaus. In het groepsplan worden de doelen die voor de leerlingen worden nagestreefd geformuleerd in opbrengsten. De leerkracht beschrijft op heldere wijze met welke materialen, middelen, tijd en leerstof hij/zij dat gaat doen en hoe dat er organisatorisch uitziet. In de groepsplannen wordt aangegeven hoe het didactisch handelen vorm krijgt binnen de onderwijsleersituatie naar aanleiding van de specifieke onderwijsbehoeften van de geclusterde leerlingen. Indien nodig wordt in de kolom pedagogisch handelen verwezen naar specifieke pedagogische behoeften van leerlingen. Het kan wel eens voorkomen dat een leerling onvoldoende profiteert van het aangeboden onderwijs en/of tijdelijk meer specifieke begeleiding nodig heeft op een bepaald gebied. In het groepsplan wordt dan een extra, zeer intensief niveau met bijbehorende doelen opgenomen.

Logboek

Naast een groepsoverzicht en een groepsplan werken de leerkrachten ook met een logboek. Het logboek kan gezien worden als een praktisch werkdocument. Met dit logboek kan ook bij eventuele uitval van de leerkracht de groep zonder problemen overgenomen worden door een collega leerkracht.

In het logboek staat de planning van de leerkracht. Iedere 2 weken wordt in het logboek de dagplanning voor de komende 2 weken opgesteld. In het logboek staan de dagroosters voor iedere schooldag beschreven. Dit gebeurt per vakgebied met daarbij beschreven de leerdoelen, de instructie, de benodigde middelen/materialen/werkvormen. In het logboek is ruimte voor een evaluerende diagnose en worden bijzonderheden genoteerd. Als de planning volgens plan verloopt, wordt er vastgehouden aan de planning, maar als bijvoorbeeld een doel niet bereikt is dan plant de leerkracht een aanvullende interventie op een nader te bepalen tijdstip.

Ook worden in het logboek naast de basisbehoeften eventuele specifieke onderwijsbehoeften (zowel pedagogisch als didactisch) van leerlingen genoteerd, maar ook medicijnverstrekking, verzuim, opvallende observaties, verjaardagen en excursies enz.

Groepsplanbespreking

De groepsplannen worden in het begin van het schooljaar opgesteld en in februari en juli na de toetsen uitgebreid geëvalueerd door de leerkracht en de IB. Medio november en maart/april vindt een kortere tussenevaluatie van de groepsplannen plaats. Bij de evaluatie wordt bekeken of de gestelde doelen bereikt zijn, de geplande activiteiten afgerond en of de leerlingen geprofiteerd hebben van het onderwijsaanbod en aanpak. Ook reflecteert de leerkracht op het eigen handelen met betrekking tot de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen/groep. In het groepsplan wordt deze evaluatie opgenomen. Dan volgt een nieuwe planperiode, waarin de evaluatiegegevens weer meegenomen worden in de nieuwe periode en worden er weer nieuwe doelen gesteld passend bij de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerling. Aan het einde van het schooljaar, na de tweede toetsperiode, vindt een eindevaluatie plaats tussen de leerkracht en IB. De leerkracht past na deze eindevaluatie de groepsoverzichten van de diverse vakgebieden aan en draagt deze over aan de leerkracht bij wie de leerling het volgend schooljaar in de groep geplaatst is. De cyclus herhaalt zich vervolgens vanaf het nieuwe schooljaar.

Leerlingbespreking

Na het evalueren van het groepsplan medio september en februari door groepsleerkracht en IB-er volgt na enkele weken een leerlingbespreking. De input voor deze leerlingbespreking vormt de recente informatie vanuit de groepsplan bespreking. Leerlingen met meer specifieke onderwijsbehoeften op één of meer vakgebieden en/of zorg op sociaal-emotioneel gebied worden individueel besproken. Er wordt vervolgens een plan van aanpak vastgesteld, waarbij ook duidelijk omschreven staat wie wat doet; bij dit plan wordt goed gekeken wat de leerling helpt in zijn ontwikkeling, maar ook wat juist niet helpt in zijn ontwikkeling. Deze stimulerende en belemmerende factoren worden meegenomen in het OPP en worden ook bij een overdracht duidelijk gemeld. Bij de leerlingbespreking zijn de groepsleerkracht, de IB, de psycholoog en eventueel collega leerkrachten, de logopediste, fysiotherapeut en vakleerkracht gymnastiek aanwezig.

Zorgadviesteam bespreking

Wanneer een leerling onvoldoende profiteert van het aanbod in de groep, het niet lukt om voldoende zicht te krijgen op de specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van een leerling of hier voldoende op af te stemmen, wordt deze leerling door de leerkracht en/of IB via een digitaal aanmeldformulier aangemeld voor een bespreking van het zorgadvies team (ZAT). Op het aanmeldformulier moet een duidelijke hulpvraag beschreven worden. Het ZAT is een intern overleg aangevuld met deskundigen uit de jeugdzorg die 4 a 5 keer per jaar bijeenkomen. De

aanwezige kennis en vaardigheden van de diverse disciplines binnen de scholen worden gebundeld en benut. De leerkracht, de IB, een gedragsdeskundige, de psycholoog en de schoolarts zijn altijd vertegenwoordigd in het ZAT, andere deskundigen kunnen ook uitgenodigd worden.

Het ZAT kijkt volgens de uitgangspunten van het handelingsgericht werken oplossingsgericht naar de hulpvraag betreffende de leerling. Er worden acties gepland, welke in een volgend ZAT geëvalueerd worden. Wanneer de specifieke behoeften van een leerling de mogelijkheden van de scholen overstijgt, kan er in overleg met ouders doorverwezen worden voor onderzoek of behandeling bij een hulpverleningsinstantie. In dit geval is de psycholoog altijd de casemanager en volgt de psycholoog het traject. Notulen van de ZAT staan in de afspraken- en borgingsmap.

In praktijk blijkt dat, vanwege de korte lijnen binnen school, hulpvragen vaak al voor een ZAT worden opgepakt door de psycholoog, waardoor casussen al lopen of zelfs opgelost zijn voordat het eerstvolgende ZAT plaatsvindt. De psycholoog houdt de collega's goed op de hoogte van de casussen en pleegt indien nodig altijd overleg. Alle afspraken en acties worden genoteerd in Parnassys.

Jeugdhulpverlener

Aan onze scholen is een jeugdhulpverlener van de gemeente Amstelveen verbonden. Ouders kunnen met haar in gesprek gaan over allerlei vragen en zorgen m.b.t. hun kind. Zij is bereikbaar voor ouders en school om mee te denken wanneer een kind niet lekker in zijn/haar vel zit, als er zorgen zijn die gedeeld wensen te worden of wanneer er anderszins behoefte is aan contact rondom opvoedingsvragen. Op dinsdagmiddag is zij van 14.00 uur tot 16.30 uur aanwezig. De jeugdhulpverlener is ook betrokken bij doorverwijzingen.

Externe zorg

Onze scholen werken samen met alle vormen van beschikbare externe hulpverlening, orthopedagogische centra en jeugdpsychiatrie. Hierbij kan gedacht worden aan de Bascule, Kenter, In Vivo Kids, Bureau Jeugdzorg, MEE, OTT, Altra, Vita Welzijn, de Opvoedpoli, MOC 't Kabouterhuis en IWAL. Externe hulpverlening wordt onder andere ingezet als school in overleg met ouders verdiepend psychologisch of psychiatrisch diagnostiek noodzakelijk acht.

Ook wordt externe hulpverlening ingezet voor de behandeling en/of begeleiding bij met name gedrags- en gezinsproblematiek, maar ook bij hardnekkige leesproblematiek of dyslexie (IWAL).

De psycholoog, tevens zorgcoördinator van beide scholen, heeft vaak samen met ouders goed en regelmatig overleg met externe hulpverleners. Wending en De Schakel zijn van mening dat een goede samenwerking, korte lijntjes en uitwisseling van informatie, tips en adviezen de leerling zeer ten goede komt.

Verdiepte diagnostiek en behandeling kunnen nog steeds met een verwijsbrief van de huisarts direct aangevraagd kan worden. Sinds de transitie van Jeugdzorg naar de gemeente lopen verwijzingen naar hulpverleningsinstanties echter vaker via het Amstelveenloket van de gemeente. In het Sociale Team van de gemeente zitten van veel de hulpverleningsinstanties waar de Schakel mee samenwerkt.

Samenwerkingsverband Amstelronde

Samenwerkingsverband 'Amstelronde' bevordert dat wij de ondersteuning organiseren die nodig is om een passend aanbod te creëren dat tegemoet komt aan de onderwijsbehoefte van de leerlingen en de ondersteuningsbehoefte van de leerkracht.

De komende periode willen wij ons richten op het optimaal gebruik maken van kwalitatieve data om het onderwijsaanbod af te stemmen op onze leerlingen.

3.8 Samenwerking met ouders t.a.v. onderwijs en de ontwikkeling van hun kind.

Een goede samenwerking met de ouders/verzorgers vinden we erg belangrijk op onze scholen. We betrekken ouders zoveel mogelijk bij het leerproces van hun kind(eren) en zijn actief gericht op het realiseren van educatief partnerschap. Dit proces wordt reeds voor de aanmelding van de leerling gestart tijdens oriëntatiegesprekken en OT's (gesprekken Ondersteuningsteam). In het begin van het schooljaar wordt er een algemene informatieavond georganiseerd. Op deze avond wordt het team voorgesteld aan de ouders/verzorgers en lichten de leerkrachten de gang van zaken voor het nieuwe schooljaar toe. Daarnaast worden ouders/verzorgers nog minstens drie keer per jaar op school verwacht om samen met hun zoon/dochter en leerkracht in een 'drieweggesprek' de voortgang en het OPP te bespreken. In het drieweggesprek staat de leerling centraal. Leerlingen kunnen aangeven wat goed gaat, minder goed gaat, hoe ze bepaalde zaken beleven, wat ze willen leren en waar ze hulp en ondersteuning bij nodig hebben. Drieweggesprekken leveren niet alleen veel informatie op voor het benoemen van de onderwijsbehoeften, maar stimuleert ook de motivatie en het eigenaarschap van leerlingen bij hun ontwikkeling. Ook is het belangrijk dat het OPP met leerlingen en ouders besproken wordt en zij aanvullingen kunnen geven. Naast deze drieweggesprekken is er ook de gelegenheid om te spreken met de IB, de remedial teacher, de psycholoog, de logopedist, de fysiotherapeuten en de vakleerkracht gymnastiek.

Leerkrachten gaan één maal per schooljaar op huisbezoek. Het doel van de huisbezoeken is om leerling en ouders/verzorgers beter te leren kennen. Bovendien vinden de leerlingen het vaak leuk om de leerkracht hun leefwereld te laten zien. Tijdens de huisbezoeken wordt het functioneren van de leerling globaal besproken. School kan ouders/verzorgers altijd tussendoor benaderen. Ouders/verzorgers kunnen ook altijd tussendoor nog een aparte (telefonische) afspraak maken met de school, maar kunnen ook zonder afspraak binnenlopen bij de directeur en de psycholoog. De praktijk wijst uit dat hier steeds vaker gebruik van wordt gemaakt, wat de samenwerking tussen ouders/verzorgers en school duidelijk bevordert en ouders een betrokken gevoel geeft ten aanzien van de school en de gedeelde zorg over hun leerling. Zo bellen en mailen leerkrachten regelmatig met informatie over de voortgang van de leerling. Tevens is er telefonisch- en mailcontact om te vertellen over het verloop van de dag of week. De afspraak is dat ouders/verzorgers over zowel goede als minder goede dagen op de hoogte worden gehouden. Natuurlijk worden onze ouders ook vertegenwoordigd door de MR en GMR, vragen wij de ouders actief naar hun tevredenheid d.m.v. een tweejaarlijks tevredenheidsonderzoek én beschikken wij over actieve ouderraden. Voor vragen en klachten kunnen ouders terecht bij de vertrouwenspersoon.

Naast bovengenoemde zaken worden de volgende onderdelen ingezet t.b.v. de ouderbetrokkenheid:

- Individuele afspraak met de directeur, de intern begeleider, psycholoog, de leerkrachten, de vakleerkracht, de fysiotherapeut en de logopedist
- Informatieavonden, koffieochtenden
- Schoolgids, jaargids, nieuwsbrief en internetsite
- Ouderportaal
- Oudersparagroep m.b.t. communicatie intern/extern

Wij gebruiken en handelen binnen de scholen volgens de gedragscode/het gedragsprotocol van "Amstelwijs". Zie voor de uitgebreide versie www.amstelwijs.nl

Ouders zijn onze educatieve partners. Wij streven naar een goede ouderbetrokkenheid in brede zin van het woord.

3.9 Extra financiële bijdragen t.b.v. het onderwijs

Onze scholen accepteren naast de vrijwillige ouderbijdrage en de gelden die gebaseerd zijn op de onderwijswetgeving geen financiële bijdragen van derden om (onderwijskundige) activiteiten onder schooltijd te beleggen.

Ook vragen wij van ouders geen financiële bijdragen voor extra onderwijskundige activiteiten, zoals bijvoorbeeld het onderwijs in de plusgroepen.

De gemeente waar onze scholen onder vallen, biedt jaarlijks de mogelijkheid om een kwaliteitsimpulssubsidie aan te vragen voor onderwijskundige activiteiten. Wanneer wij daar gebruik van maken, stellen wij een subsidieaanvraag op over een onderwerp dat aansluit bij onze schoolontwikkeling en met activiteiten die passen bij ons onderwijskundig concept.

4. Personeelsbeleid

4.1 Algemeen

De kinderen leren onder leiding van een leerkracht. De leerkracht kan het leren stimuleren en bevorderen. Dat doet hij door de kinderen duidelijke feedup, feedback, feed forward te geven. Ook onderzoeken de leerkrachten het effect van hun handelen op het leren en ontwikkelen van de kinderen: de leerkrachten vertonen zelfreflectie.

Onze leerkrachten hebben hoge verwachtingen van de leerlingen en stimuleren hen boven zichzelf uit te groeien (growth mindset). De leerkrachten investeren in een goede pedagogische relatie met de kinderen.

De kinderen leren als de leerkrachten ook leren. Onze medewerkers zijn critical friends van elkaar.

Dit schooljaar zullen we ons wederom focussen op 3 geselecteerde majeure veranderonderwerpen, namelijk: (1) zicht op ontwikkeling & plannend aanbod, (2) actieve betrokkenheid & EDI en (3) sociale- en maatschappelijke competenties. Wij verwachten dat onze leerkrachten zich zullen bekwaamen in het optimaal gebruik leren maken van kwalitatieve data om het onderwijsaanbod af te stemmen op hun leerlingen, dat ze hun competenties zullen verbeteren en uitbreiden wanneer het gaat om gedifferentieerde instructie bij het rekenonderwijs t.b.v. de actieve betrokkenheid van leerlingen en dat ze (leren) zorgdragen voor een veilige leeromgeving.

4.2 Betrouwbaar, betrokken en fair werkgeverschap

We hebben oog voor de menselijke maat. Daarom voeren we **overleg** over zaken als de jaartaak en het verzuim. Normen en protocollen zijn daarin niet leidend, maar het gedrag en de houding van zowel de kant van de werkgever als de werknemer. Wij passen de Cao ruimhartig toe, om op die wijze een bijdrage te leveren aan een goed werkklimaat, waarin 'geven en nemen' in balans zijn.

We vragen kwaliteit en voortdurende ontwikkeling van onze medewerkers. Daar spreken we elkaar op aan. Dat faciliteren wij ook. Zo bieden wij bijvoorbeeld ondersteuning en coaching aan startende leerkrachten, zodat zij zich van *startbekwaam* naar *basisbekwaam* kunnen ontwikkelen.

4.3 Gesprekkencyclus

Amstelwijs hanteert voor de gesprekkencyclus een digitale tool, de Digitale Gesprekkencyclus (DDGC). In de tool zijn documenten en competentieprofielen opgenomen, die gebruikt worden voor het geven van vorm en inhoud aan de gesprekkencyclus. Naast een waaier aan documenten biedt DDGC ook de mogelijkheid om bestanden toe te voegen (uploaden) die een relatie hebben met het functioneren, de persoonlijke ontwikkeling en/of de bekwaamheid van de medewerkers.

Elke cyclus bestaat uit een doelstellingengesprek, ten minste één functioneringsgesprek en een beoordelingsgesprek. Een cyclus duurt één tot maximaal drie schooljaren. Het streven is om een cyclus binnen anderhalf jaar af te ronden.

Onze ambitie is om de formele gesprekkencyclus te minimaliseren tot één formeel gesprek per jaar met een algemene agenda en veel meer tijd te gaan besteden aan continue persoonlijke ontwikkeling van onze professionals, bijvoorbeeld door het werken met de zgn. 'bordsessies' van de stichting Leerkracht.

4.4 Functiemix

In het kader van de functiemix zijn binnen Amstelwijs een aantal leerkrachten in LB of in het SBO LC ingeschaald. Dat zijn:

- a. Leerkrachten die Intern Begeleider zijn
- b. Leerkrachten die tevens Bouwcoördinator zijn
- c. Leerkrachten die gespecialiseerd zijn in een bepaald vakgebied of aandachtsgebied (bijv. gedrag) en mede verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit op de school m.b.t. dat vak-/aandachtsgebied.
- d. Leerkrachten die het predicaat 'excellent' hebben behaald (middels assessment en opleiding "Excellente leerkracht") en verantwoordelijk zijn voor de begeleiding van (startende) leerkrachten.

Om in aanmerking te komen voor een LC-functie, moet er een voldoende beoordeling op LB-niveau zijn en moet de leerkracht een HBO+-niveau hebben bereikt door ervaring en een aanvullende opleiding. Het beoordelen of een kandidaat in aanmerking komt voor benoeming in een LC-functie, gebeurt door twee schooldirecteuren.

Het toegroeien naar een LC-functie is geïntegreerd in de gesprekscyclus. De directeur geeft aan de leerkracht aan waar de school behoefte aan heeft en welke ontwikkeling/scholing de leerkracht nodig heeft om in aanmerking te komen voor een LC-functie. Tijdens de functioneringsgesprekken geeft de directeur dan aan de leerkracht aan of zijn/haar ontwikkeling richting LC nog voldoende verloopt.

4.5 Werkdruk

Leerkrachten ervaren doorgaans een hoge werkdruk. Om hier enigszins aan tegemoet te komen, hanteert Amstelwijs de volgende afspraken v.w.b. het werkrooster:

- Een werknemer wordt maximaal 8 uur per dag ingeroosterd.
- Verspreid over het schooljaar worden er meerdere dagen of dagdelen gepland, waarop de kinderen vrij zijn en alle teamleden aanwezig.
- Deze werkdagen (kinderen wel vrij, medewerkers niet) worden in overleg tussen directeur en team aantoonbaar ingezet voor werkdrukverlaging. Er wordt aangegeven voor welke taken deze dagen zijn bedoeld.
- De uren voor Duurzame Inzetbaarheid mogen in onderling overleg tussen de leidinggevende en de werknemer door de leerkracht óók gebruikt worden als extra tijd t.b.v. het voor- en nawerk van de lessen (alle taken die onder de opslagfactor vallen).

Daarnaast zijn de volgende schoolspecifieke afspraken gemaakt:

- De MR doet onderzoek onder de medewerkers naar waar de meeste hoge werkdruk wordt ervaren.
- De studiedagen worden zodanig ingezet en vormgegeven dat er naast inhoudelijke onderwerpen ook tijd is voor administratieve vraagstukken.
- Bij 'piek'-belasting of bijvoorbeeld ingewikkelde (ouder)gesprekken is er de mogelijkheid de zorgcoördinator, IB'er, naaste collega, etc. te raadplegen. Niemand staat er alleen voor!

M.i.v. 1 augustus 2018 wordt het nieuwe budget werkdrukverlichting ingezet voor:

- Inzet van ICT. Aanschaf en inzet van extra chromebooks t.b.v. de leerkrachten om de mobiliteit en flexibiliteit te vergroten. Daarnaast zijn er tevens voor de leerlingen extra chromebooks aangeschaft, inclusief functies waardoor de leerlingen extra differentiatie kunnen krijgen door foutenanalyses middels software. De leerkracht heeft hierdoor meer de handen vrij om tegemoet te komen aan de specifieke leerbehoeften van de leerlingen.
- Verminderen van de administratieve last. Nieuwe onderwijsinzichten m.b.t. planmatig en doelgericht werken invoeren om effectiever, minder statisch en meer pragmatisch de beginsituatie van onze leerlingen in beeld te brengen en het onderwijsaanbod daarop af te stemmen o.b.v. kwalitatieve data. Dit proces wordt gestuurd door een extern deskundige.
- Inzet van een muziek-, dans- en creadocent. Extra ondersteuning en inspiratie op deze gebieden voor de leerlingen en de leerkrachten.

4.6 Bevoegd en bekwaam

4.6.1 Bevoegd

Onze school benoemen alleen leerkrachten die voldoen aan één van de volgende eisen:

1. In bezit van een PABO-diploma
2. Een door student, school en PABO ondertekende leer-/werkovereenkomst (LIO)
3. PABO4-studenten die 180 studiepunten hebben behaald en het startbekwaamheidsgesprek op de PABO met positief gevolg hebben afgelegd.
4. Zij-instromers die een HBO-opleiding hebben afgerond, het geschiktheidsonderzoek met positief resultaat heeft doorlopen en studierend is voor een PABO-certificaat.

4.6.2 Bekwaam

Voor startende leerkrachten hebben we een uitgebreid ondersteuningsprogramma om ze van Startbekwame naar Basisbekwame leerkrachten te laten ontwikkelen. Naast begeleiding op schoolniveau, krijgen ze coaching door één van de drie gecertificeerde Amstelwijscoaches. Tevens zijn er voor hen bovenscholse bijeenkomsten waar ruimte is voor intervisie en nascholing door externe deskundigen op het gebied van klassenmanagement, oudergesprekken, etc.

Leraren die behoefte hebben aan persoonlijke begeleiding of coaching, krijgen deze uiteraard. De scholen kunnen daar andere middelen (personeelsbeleid) voor inzetten of eventueel een beroep doen op bovenscholse budgetten. Amstelwijs biedt i.h.k.v. de ARBO ook eventueel een tegemoetkoming in de kosten die een werknemer maakt bij de

begeleiding door een professionele zorgverlener.

Onze scholen hebben de beschikking over een nascholingsbudget ter hoogte van € 500 per FTE. Dit budget wordt voornamelijk ingezet voor scholing op teamniveau i.h.k.v. de schoolontwikkeling. Personeelsleden die een individuele opleiding willen volgen, stimuleren we zoveel mogelijk om een opleiding te volgen die valt onder de lerarenbeurs.

Ons aannamebeleid is erop gericht zeer bekwame en gekwalificeerde mensen op te sporen en in dienst te nemen in het bijzonder om goed in te kunnen spelen op de onderwijsbehoeften van onze populatie. We zijn proactief op zoek naar deskundige collega's. Een aanzienlijk deel van ons personeel is HBO+ of universitair geschoold, maar staat vaak ook nog met de voeten in de klei.

Scholing op teamniveau wordt ingezet om de majeure veranderonderwerpen daadkrachtig op te kunnen pakken onder begeleiding van passende extern deskundigen.

Amstelwijs organiseert diverse bovenschoolse netwerkbijeenkomsten voor o.a. ICT-ers, LB-specialisten, IB-ers, etc.

Dit schooljaar zullen we de studiedagen inzetten voor de uitwerking van de drie majeure veranderonderwerpen alsmede voor het fusietraject. De volgende data zijn reeds vastgelegd als zijnde studiedagen:

- Maandag 1 oktober 2018   Onderwerp: EDI & intro Groepsplan naar Blokplanning
- Vrijdag 21 december 2018   Onderwerp: Blokplanning (evaluatie pilot)
- Maandag 28 januari 2019   Onderwerp: Activerende werkvormen & (on)gewenst gedrag
- Dinsdag 29 januari 2019   Onderwerp: Fusie & effectieve instructietechnieken
- Donderdag 21 maart 2019   Onderwerp: Burgerschap & fusie
- Dinsdag 11 juni 2019   Onderwerp: Evaluatie
- Vrijdag 12 juli 2019   Onderwerp: Voorbereidingen nieuwe schooljaar

4.7 Verzuimbeleid

Amstelwijs heeft het zgn. 'eigen regie-model'. De leidinggevende en de werknemer bespreken in goed onderling overleg welke werkzaamheden er wel of niet kunnen worden verricht. En daarbij hanteren we meer mogelijkheden dan alleen maar 'ziek zijn en niet werken' en 'niet ziek zijn en wel werken'. Desgewenst kan de bedrijfsarts (die Amstelwijs extern inhuurt) om advies worden gevraagd.

4.8 Schoolspectief personeelsbeleid

Om effectief in te kunnen spelen op in de toekomst te verwachten problemen met het vinden van bekwame leerkrachten hebben wij gekozen voor het intern opleiden van personeel (coaching on the job). Bij verzuim maken wij geen aanspraak op het vervangingsfonds. De hierdoor vrijgekomen gelden worden ingezet om binnen onze professionele leergemeenschap een interne buffer te creëren van door ons opgeleid personeel, die al in de formatie zijn opgenomen. Bij het huidige geringe verzuim betekent dit dat we meer handen in de school hebben, waardoor het realiseren van adequate ondersteuning, de mogelijkheid tot professionalisering en het verdelen van werkdruk in praktijk kan worden gebracht.

Op SBO Wending & SBO De Schakel staan specialisten (logopedisten, interne begeleiders, orthopedagogen, gedragspecialisten, autisme specialisten) zoveel mogelijk met hun voeten in de klei. De specialisten zijn fysiek aanwezig in de groep, vaak vervullen zij hun specialisme naast hun vaste functie van leerkracht.

4.9 Evenredige vertegenwoordiging vrouwen in de schoolleiding.

Bij Amstelwijs waren op 1 mei 2018 9 van de 15 directieleden vrouw (60%). Amstelwijs ziet daarin geen aanleiding om beleid te ontwikkelen om meer vrouwen in de directie te krijgen.

Meer informatie over het personeelsbeleid is te vinden in de volgende Amstelwijsdocumenten:

1. Bestuurlijke kaders uitwerking Cao PO
2. Beleid Gesprekscyclus en DDGC
3. Functiemixbeleid
4. Incidenteel beloningsbeleid
5. Begeleiding startende leerkrachten (Van Startbekwaam naar Basisbekwaam)
6. Klokkenluidersregeling
7. Gedrags- en omgangscodes
8. VGW-beleid
9. Verzuimbeleidsplan
10. Vervangingsbeleid
11. Masterplan aanpak lerarentekort

5. Kwaliteitsbeleid

5.1 Kwaliteitscultuur op bestuursniveau

Het bestuur van Amstelwijs is van mening dat het geen meerwaarde heeft en het zelfs ongewenst is als op bovenschools niveau nog eens op metaniveau wordt overgedaan wat op kind-, groep- en schoolniveau behoort te gebeuren, namelijk het analyseren van de leerresultaten en doelen formuleren voor de te behalen leerresultaten. Tevens is het bestuur van mening dat het monitoren van de onderwijskwaliteit door middel van het van de schooldirecteuren verlangen van (uitgebreide) managementrapportages, wél de administratieve last, maar niet de kwaliteit verhoogt. Bij Amstelwijs ligt de focus daarom op het creëren en bevorderen van een kwaliteitscultuur. Dat gebeurt op de volgende wijze:

- Het jaarlijks door de scholen laten vaststellen van een actueel school(jaar)plan dat voldoet aan door Amstelwijs geformuleerde criteria (wordt beoordeeld door de kwaliteitsmedewerker).
- Twee keer per jaar een gesprek tussen de directeur met de kwaliteitsmedewerker over de inhoud en voortgang van het school(jaar)plan.
- Interne audits, met de volgende inhoud:
  - a. Antwoord op een door de school geformuleerde onderzoeksvraag,
  - b. Globaal onderzoek naar de kwaliteit van de school: Krijgen de kinderen goed les? Leren de leerlingen genoeg? Zijn de leerlingen veilig?
  - c. Hoe vult de school de richtinggevende visie van Amstelwijs concreet in?Om de kwaliteit van de audit te bewaken en te bevorderen, evalueert het team geregeld de eigen werkwijze onder begeleiding van een externe deskundige.
- De schooldirecteur zoveel als mogelijk te faciliteren onderwijskundig leider te kunnen zijn, door:
  - a. Alle formatieve en financiële risico's bij hen weg te halen, hen uitsluitend budgethouder te laten zijn en hen op hoogwaardige wijze real-time digitaal te rapporteren wat de uitputting van deze budgetten is.
  - b. De helft van het Directieoverleg te besteden aan een gecertificeerde leergang "Leiding geven aan toekomstgericht onderwijs" (met als docent o.a. Mathieu Weggeman)
- Eens per twee jaar o.l.v. een externe deskundige een QuickScan doen van onze scholen aan de hand van de standaarden van het toezichtskader van de onderwijsinspectie.

5.2 Kwaliteitscultuur op schoolniveau

Onze scholen werken continu aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit We doet dit planmatig en cyclisch. Dit schooljaarplan maakt onderdeel uit van die cyclus. Jaarlijks bekijken we welke verbeteringen zijn bereikt en welke vervolgstappen er nodig zijn. Deze cyclus wordt geïntervenieerd door kwaliteitsmetingen. Dat kan zijn een analyse van de leerresultaten, een tevredenheidspeiling of een inspectiebezoek.

Op onze scholen maken we gebruik van de onderstaande instrumenten om de kwaliteit op schoolniveau te verbeteren:

- Schoolzelfevaluatie (SZE), eenmaal per jaar.
- Schooljaarplan, eenmaal per jaar.
- Tevredenheidsonderzoek, eenmaal per twee jaar.
- Veiligheidsmonitor, eenmaal per jaar.
- Beleidsplannen van diverse werkgroep, waaronde o.a. taalwerkgroep, rekenwerkgroep, etc..
- Inspectiescan, eenmaal per jaar.

Wij staan altijd open voor extern deskundigen en nodigen deze ook proactief uit om met ons mee te kijken naar onze onderwijskwaliteit. We maken dankbaar gebruik van de expertise van deskundigen tijdens het ontwikkelen en uitvoeren van onze majeure veranderonderwerpen. We hebben altijd behoefte aan 'critical friends'.

Aan de hand van de uitkomsten van de schoolanalyse/zelfevaluatie (zie hoofdstuk 6) wordt bepaald welke veranderonderwerpen de aandacht behoeven. Meestentijds zullen dit geen heel nieuwe veranderonderwerpen zijn, maar leiden tot een aanpassing van de al geplande veranderonderwerpen. Dat past binnen het gedachtengoed van Continuous Improvement en de PDSA-cyclus.

Nieuwe en bewezen onderwijskundige inzichten integreren wij in ons onderwijs.

5.3 Kwaliteitsbewaking op bestuursniveau

Het bestuur houdt zicht op de onderwijskwaliteit door:

- a. De terugkoppeling van de kwaliteitsmedewerker over de gesprekken over het school(jaar)plan.
- b. Gesprekken met de directeur
- c. Jaarlijks bezoeken aan de MR
- d. Verslagen van schoolbezoeken door de RvT
- e. Rapporten van de interne audits
- f. Bovenschoolse monitor leerresultaten (Ultimview in ParnasSys)
- g. Uitslagen van de tweejaarlijkse tevredenheidsonderzoeken
- h. Gesprekken met onderwijsadviseurs die projecten op scholen doen.

Wanneer het bestuur zich zorgen maakt over de onderwijskwaliteit van een school en/of de schooldirecteur zelf aangeeft dat er risico's zijn, krijgt deze school ondersteuning vanuit het bestuur. Daartoe zijn de volgende interventies mogelijk:

- a. Twee maanden uitstel om schooljaarplan aan te passen of te herschrijven (met ondersteuning door de interne of een externe kwaliteitsmedewerker).
- b. Extra formatie of financiële middelen vanuit het 'knelpuntenbudget' of budget 'Strategisch Beleid en projecten'.
- c. Externe begeleiding inhuren ter ondersteuning van de directie (coaching of co-management), externe IB-er of co-teaching leerkrachten. Financiering gezamenlijk door school en bestuur.
- d. Schoolanalyse laten opstellen door externen.
- e. Veranderingen in de personele bezetting.

5.4 Kwaliteitsbewaking op schoolniveau

De bewaking van de onderwijskwaliteit doen we als volgt:

1. De adviseur Onderwijskwaliteit van Amstelwijs houdt jaarlijks twee gesprekken met de directie: één gesprek betreft het schooljaarplan (aan het begin van het jaar) en één over de voortgang van het schooljaarplan, de evaluatie en de nieuwe majeure veranderpunten van het schooljaarplan van komend jaar. Daarnaast vindt er, in de toekomst, één keer in de drie jaar een audit plaats over een door de school bepaald onderwerp. Na afloop van deze audit wordt daarvan een verslag gemaakt aan de hand waarvan het onderwijs eventueel aangepast kan worden.
2. De directeur houdt met elke leerkracht een gesprekscyclus, bestaande uit: doelstellingengesprek – functioneringsgesprek – beoordelingsgesprek. Bij deze gesprekken wordt ook een relatie gelegd met de visie van de school en daarmee dus de onderwijskundige c.q. vakinhoudelijke doelstellingen meegenomen. Tevens woont de directeur tijdens de gesprekkencyclus minimaal één keer een les bij.
3. De adjunct directeur maakt samen met de stuurgroep een schoolzelfevaluatie (SZE) over de behaalde resultaten van het afgelopen jaar en bespreken deze met het team. Bij de analyse worden de resultaten van de school naast de inspectienormen gehouden en beoordeelt de school a.d.h.v. de vaardigheidsgroei het leerrendement dat bereikt is met de leerlingen.
4. Om de twee jaar nemen we tevredenheidspelingen af onder ouders, leerkrachten en leerlingen. Aan de hand van dit onderzoek wordt een plan van aanpak gemaakt.
5. De kwaliteitszorg bestaan o.a. uit het analyseren en verklaren van de leeropbrengsten van de leerlingen, het interpreteren van evaluaties en beoordelingen, het schrijven van een jaarplan, om zodoende de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren.
6. Klassenbezoeken door IB-ers, externe onderwijskundige(n) adjunct directeur en de directeur. Zij hanteren de kijkwijzers die van belang zijn m.b.t. het lesbezoek.
7. Overleg IB en leerkracht. Vanaf dit schooljaar hebben de IB-ers en leerkrachten meerdere geplande werkvergaderingen. Hoe kijk je naar het kind? Wat zijn de effecten van mijn instructie op het leren van het kind. Hoe vergroot je de actieve betrokkenheid van de leerlingen? Tijdens dat moment wordt het werken met het logboek, opbrengstgericht werken, groepsplan, groepsoverzicht, analyses van leerresultaten, OPP, etc. met de leerkracht besproken.
8. Het ontwikkelingsperspectief (OPP) dient om zicht te houden op de ontwikkeling van de leerling en een hierbij passend aanbod te realiseren. Hierin staan onder andere tussen- en einddoelen beschreven en het daarbij behorende uitstroomperspectief.
9. Intervisie o.l.v. een extern deskundige.
10. Tussenevaluatie van activiteiten school(jaar)plan. Medio het schooljaar worden diverse verbeteracties met het team geëvalueerd.

11. De scholen werken met een afspraken-/borgingsmap, waar alle belangrijke documenten informatie en afspraken terug te vinden zijn rondom de ondersteuning van de leerlingen. Dit komt jaarlijks op de agenda om, indien wenselijk, bepaalde afspraken bij te stellen (in ontwikkeling). In deze afspraken-/borgingsmap staan alle documenten voor het betreffende schooljaar. Tevens staat er bij ieder document aangegeven wanneer deze geëvalueerd wordt (indien dit van toepassing is). Bij het maken van de agenda voor een teamvergadering wordt door de directie in de afspraken-/borgingsmap gekeken om de juiste onderwerpen op de agenda te zetten. De notulen worden gefilterd door de taal-, rekencoördinator, IB-er en directie. De afspraken die bijgesteld zijn n.a.v. de teamvergadering worden in de documenten doorgevoerd (binnen een week na ontvangst van de notulen). Op deze manier zijn we niet afhankelijk van de afspraken in de notulen op beleidsmatige zaken, maar zijn alle afspraken op een logische plaats terug te vinden.

5.5 verantwoording en dialoog

Het bestuur publiceert jaarlijks de resultaten van de Eindtoets in het bestuursjaarverslag. Dit bestuursjaarverslag wordt besproken met RvT, GMR en de gemeenteraadscommissies 'Burger en Samenleving' van de gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel.

Op onze scholen worden ouders middels de drieweggesprekken ingelicht over de voortgang van hun kind. Tijdens dit gesprek wordt het ontwikkelingsperspectief besproken en wordt gekeken of het kind zich conform de verwachte tussendoelen ontwikkelt. Deze gesprekken vinden driemaal per schooljaar plaats.

De leerresultaten / eindopbrengsten van onze schoolverlaters worden weergegeven in de schoolgids, paragraaf 2.4: Uitstroom.

We willen de betrokkenheid van de ouders in het onderwijsproces vergroten door inzicht te geven in de ontwikkeling van de school en verantwoording afleggen voor de beredeneerde keuzes die we op basis van de leerresultaten op schoolniveau hebben gemaakt.

5.6 Het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs

Aan de hand van de uitkomsten van de schoolanalyse/zelfevaluatie (zie hoofdstuk 6) en de geformuleerde ambities in de groene tekstvakken wordt bepaald welke veranderonderwerpen de aandacht behoeven. De school kiest jaarlijks niet meer dan drie majeure veranderonderwerpen.

5.7 Het borgen van de kwaliteit van het onderwijs

Alle verbeteringen leiden uiteindelijk tot een verandering in werkwijze, didactiek of leerstofaanbod. Deze veranderingen worden geborgd door gemaakte afspraken vast te leggen in de diverse schooldocumenten:

Alle actuele documenten met evaluatiemoment staan in de afspraken-/borgingsmap. In deze afspraken-/borgingsmap staan onder de noemers afspraken/ondersteuning/overleg/informatie o.a. de volgende documenten:

- Beleidsplannen: Taal, Rekenen, sociaal emotioneel & Gedrag (incl. veiligheidsbeleid)
- Schoolondersteuningsplan en schoolondersteuningsprofiel
- Zorgplan
- Schoolzelfevaluatie
- Tevredenheidsonderzoek
- Schooljaarplan

6. Zelfevaluatie

6.1 Analyse leerresultaten

Eens per jaar evalueren wij de leerontwikkeling van de leerlingen n.a.v. het CITO-LOVS op individueel-, groeps- en schoolniveau, waarbij gekeken wordt of de (tussen)doelen bereikt zijn, door middel van een Schoolzelfevaluatie (SZE). Het eerste deel van de SZE richt zich op de tussendoelen vastgesteld in het ontwikkelingsperspectief van de leerlingen. Het tweede deel richt zich op de einddoelen/eindopbrengsten van onze schoolverlaters.

Daarnaast volgen wij de leerontwikkeling op individueel- en groepsniveau door middel van de cyclus OGW & HGW (OPP, Groepsoverzicht, Groepsplan en Logboek). Deze manier laat zich kenmerken door een kortere tijdsperiode van ongeveer 10 weken en daarnaast een analyse van meer kwalitatieve aard, zoals reeds eerder beschreven.

Hier geven wij een samenvatting van conclusies en analyse van de leerresultaten weer die voortkomen uit de Schoolzelfevaluatie van januari 2018 en juni 2018 voor beide scholen op schoolniveau. Voor een uitvoerige beschrijving van zowel de leerresultaten als de methodologie verwijzen wij naar de Schoolzelfevaluatie van januari 2018 en juni 2018.

Eerste deel Schoolzelfevaluatie: analyse tussendoelen vastgesteld in het OPP

Conclusie SBO Wending & SBO De Schakel

Op beide scholen zien we lichte fluctuaties binnen de vakgebieden over de verschillende toetsperiodes. Wel valt op dat Spelling eigenlijk altijd hoog uitvalt op beide scholen. Over het algemeen zien we ook een positief resultaat bij Rekenen/Wiskunde en Technisch Lezen. Van een positief resultaat spreken we wanneer rond $\frac{2}{3}$ deel van onze populatie de beoogde doelen vermeld in het OPP behaalt. Begrijpend Lezen valt tegen. Zoals reeds beschreven zien we dat onze populatie moeite heeft met het geheel aan complexe vaardigheden, benodigde leer- en leesvoorwaarden, begrip en het inzetten van leerstrategieën bij dit vakgebied. Daarom hebben we enige tijd geleden kritisch ons onderwijs in Begrijpend Lezen, binnen het majeure veranderonderwerp: 'taalontwikkeling', bekeken en daarin beredeneerde keuzes gemaakt. Zo is er op SBO Wending & SBO De Schakel gekozen voor de implementatie van Nieuwbegrip XL, naast de methode Grip op Lezen op De Schakel. Hebben wij gezien de grote samenhang tussen Woordenschat en Begrijpend Lezen de methodiek: 'Met Woorden in de Weer' geïmplementeerd. Dit implementatietraject is nog lopende. Is er gekozen voor een krachtig instructiemodel ook bij Begrijpend Lezen, namelijk Expliciete Directe Instructie en zijn de leerkrachten hierin geschoold. Is er in de midden- en bovenbouwgroepen meer tijd ingeroosterd voor het vak Begrijpend Lezen. Al met al zijn deze ingrepen recent ingezet en hebben wij de verwachting dat het de resultaten in toekomstige toetsperiodes positief zal beïnvloeden.

Tweede deel Schoolzelfevaluatie: einddoelen/eindopbrengsten van onze schoolverlaters

SBO Wending

Bij de beoordeling van de opbrengsten is gekeken naar de resultaten van Technisch Lezen, Begrijpend Lezen en Rekenen-Wiskunde bij schoolverlaters van schooljaar 2017/2018. Het gemiddeld IQ van de betreffende schoolverlatersgroep gold als basis voor het mogelijk te behalen gemiddelde resultaat van die groep. Dit gemiddeld IQ was dit jaar 87. Andere factoren, zoals dyslexie of sociale emotionele problematiek, worden niet bij de beoordeling betrokken. Alle drie de vakgebieden waren dit jaar voldoende. Ook voorgaande jaren (schooljaar 2015/2016 en schooljaar 2016/2017) waren alle drie de vakgebieden voldoende. Daarom kan worden geconcludeerd dat het jaaroordeel op de indicator eindopbrengsten voldoende is.

Onze uitstroom is in vergelijking met landelijke data gunstig te noemen. Minder leerlingen stromen uit richting lagere uitstroomniveaus. Meer leerlingen stromen uit richting hogere uitstroomniveaus.

Zoals u kunt zien in bovenstaande grafieken stroomt 58% van de leerlingen van SBO Wending uit richting VMBO-B/K, 25% richting VMBO-T of hoger, slechts 17% stroomt uit richting PRO of lager. Gezien het niveau waarop de leerlingen bij ons binnen komen is dit een heel mooi resultaat. De leerlingen maken de stap veelal naar het reguliere voortgezet onderwijs.

SBO De Schakel

Bij de beoordeling van de opbrengsten is gekeken naar de resultaten van Technisch Lezen, Begrijpend Lezen en Rekenen-Wiskunde van drie achtereenvolgende groepen schoolverlaters. Het gemiddelde IQ van de betreffende groep schoolverlaters gold als basis voor het mogelijk te behalen gemiddelde resultaat van die groep. Dit gemiddeld IQ was dit jaar 87. Andere factoren, zoals dyslexie of sociale emotionele problematiek, worden niet bij de beoordeling betrokken. Alle drie de vakgebieden waren dit jaar voldoende. Ook voorgaande jaren (schooljaar 2015/2016 en schooljaar 2016/2017) waren alle drie de vakgebieden voldoende. Daarom kan worden geconcludeerd dat het oordeel op de indicator eindopbrengsten voldoende is.

Onze uitstroom is in vergelijking met landelijke data gunstig te noemen. Minder leerlingen stromen uit richting lagere uitstroomniveaus. Meer leerlingen stromen uit richting hogere uitstroomniveaus.

Zoals u kunt zien in bovenstaande grafieken stroomt 42% van de leerlingen van SBO de Schakel uit richting VMBO-B/K, ongeveer 29% richting VMBO-T of hoger, 29% stroomt uit richting PRO of lager. Gezien het niveau waarop de leerlingen bij ons binnen komen is dit een heel mooi resultaat. De leerlingen maken de stap veelal naar het reguliere voortgezet onderwijs.

Eindconclusie

Wanneer we kijken naar de eindopbrengsten van onze schoolverlaters zien we dat we voldoen aan de gestelde normen door de Inspectie, zowel oude als nieuwe stijl. Onze uitstroom is daarbij eveneens zeer gunstig te noemen in vergelijking met andere SBO-scholen.

Wanneer we kijken naar de SZE zien we dat de resultaten van Begrijpend Lezen achterblijven bij onze verwachtingen. Daarnaast zien we fluctuaties binnen de vakgebieden over de verschillende toetsperiodes. Wel moet ook worden gesteld dat we deels ook te maken hebben met het spanningsveld tussen enerzijds hoge verwachtingen en anderzijds het stellen van realistische doelen. Wij willen het meeste uit onze leerlingen halen en leggen de lat hoog. Soms blijkt het in het OPP gestelde doel dan net té hoog. Toch zijn wij van mening dat het hebben van hoge verwachting meer gewicht heeft dan de weerslag die dit soms heeft voor onze schoolzelfevaluatie. We kunnen de resultaten immers duiden!

We zien een verschuiving (lees verzwaring) van onze populatie. De leerlingen die momenteel bij ons binnenkomen, zijn zeer divers en meer complex in leer- en gedragsproblematiek dan voorheen. Dit vraagt meer en andere competenties van onze leerkrachten en het vraagt om een verbeterde afstemming van ons onderwijs aan de leerlingen. Onze ambitie blijft immers het hoogst mogelijke met onze leerlingen te bereiken.

6.2 Evaluatie van de majeure veranderonderwerpen 2017 – 2018

Veranderonderwerp:	Evaluatie:
<p>1. Omgaan met (on)gewenst gedrag</p>	<p>1. Coachen van Lisette, Alisa en Carina (gedragsspecialisten)</p> <p>a. Doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - (nog meer) in positie zetten van de gedragsspecialist in haar rol. - Coachen op het gebied van feedback geven in nagesprekken, gesprekken voeren n.a.v. consultaties. - Meedenken/meekijken bij inzicht en overzicht in documentatie, beleid, afspraken en borging. <p>b. Vorm: elke gezamenlijke dag starten met een gesprekje over lopende/dringende zaken, opstellen van documenten (veiligheidsprotocol, leerkrachtvaardigheden, plan van aanpak gedrag, enz), coaching voor consultaties en nagesprekken voeren.</p> <p>c. Status/opbrengsten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Persoonlijke coaching gesprekken zorgen voor duidelijkheid, professionele houding en gesteund voelen in positie. - Nagesprekken hebben plaatsgevonden, nog niet naar volle tevredenheid . Aanzet is gegeven. - Overzicht is aangebracht. <p>Juni 2018:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meer in de rol gekomen - Team weet gedragsspecialist te vinden als het nodig is - Gegroeid in voorbeeldrol/voortrekkersrol (casussen inbrengen, kwetsbaar opstellen, feedback geven) <p>Vervolg 2018-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nieuw team: wat wordt de rol van Lisette, Alisa en Carina en waar kan Boudewijn mogelijk ondersteunen/meedenken? <p>2. Basistraining Veiligheid & omgaan met agressie</p> <p>a. Doel: het vergroten van (leerkracht)vaardigheden in het tijdig herkennen, begrenzen en ombuigen van agressie en tegenwerkend gedrag. Met de focus op preventief handelen en veiligheid in de klas en binnen de school. Naast het aanleren en doorontwikkelen van vaardigheden is een doel: het vergroten van bewustwording en reflectie van eigen houding en handelen.</p> <p>b. Vorm: het trainen van de medewerkers in een dagdeel van 3 uur (in 2 subgroepen).</p> <p>c. Status/opbrengsten: De teams hebben de Basistraining Veiligheid & omgaan met agressie (a.) reeds gehad. De readers zijn uitgedeeld en opgenomen in dit veiligheidsprotocol. Jaarlijks vindt een vervolgtraining (b.) plaats. Het doel van de vervolg/verdiepingstraining is opfris, borging en verdieping.</p> <p>Juni 2018:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De verdiepingstraining is positief ontvangen. <p>Vervolg 2018-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plannen van een jaarlijks bijscholingsmoment (ook specifiek meenemen: inzoomen op de-escalatie en confrontatietechnieken. Hoe doe je dat concreet? Houding en manier waarop.)

3. Opstellen Veiligheidsprotocol

- a. Doel: een kader bieden van waaruit als leerkracht, als team, als school om te gaan met grensoverschrijdend en agressief gedrag (preventief, curatief en qua afronding en nazorg). Handelen vanuit een zelfde, eenduidige en gedeelde visie en aanpak.
- b. Vorm: handzaam en praktisch document (te vinden in Medewerkers Data – Algemeen – Afspraken- en Borgingsmap – Gedragscoördinator – Beleid – Veiligheidsprotocol).
- c. Status/opbrengsten: opgesteld en aan het team gecommuniceerd (jaarlijks evalueren en waar nodig bijstellen).

Juni 2018:

- Protocol is tussentijds nog verder aangevuld

Vervolg 2018-2019:

- Begin van ieder schooljaar bijstellen/updates/evalueren.

4. Basistraining Samenwerking en Vervolgtraining Feedback

- a. Doel: Elk jaar vindt er een bijeenkomst plaats waarin we kijken waar we als team staan qua samenwerking, wat er goed gaat en waar verbeterpunten liggen.
- b. Vorm: Basistraining met hele team (sessie van 3 uur) en Vervolgtraining met hele team (sessie van 2 uur).
- c. Status/opbrengsten: er hebben twee bijeenkomsten plaatsgevonden (één over samenwerking, één over feedback geven).

In de bijeenkomst over samenwerking hebben we met elkaar gesproken over wat wij in onze huidige situatie positief vinden en wat we nog zouden kunnen verbeteren. Er is nog winst te behalen in de communicatie, meer tijd voor informeel contact, feedback geven en met elkaar in gesprek gaan.

We hebben met elkaar besproken wat feedback geven voor ons inhoudt en hebben dit ingeoeffend a.d.h.v. speeddaten. We komen erachter dat de kwaliteiten die benoemd worden bij de complimenten, vaak ook weer terugkomen in de valkuilen. Het is in het begin gek om elkaar aan te spreken, maar het went gaandeweg de speeddates.

Juni 2018:

- Er zijn nog steeds wensen om dit meer te doen, hier alert op te blijven, hier zelf een actieve rol in te blijven houden.
- Intervisie helpt om deze dingen al met elkaar te bespreken en hier acties uit te halen.

Vervolg 2018-2019:

- Blijven investeren in onderlinge samenwerking, communicatie, feedback en aanspreken d.m.v. teambijeenkomst(en). Goed nadenken over hoe frequent en op welke manier?
- Wending en/of Schakel samenwerking?

5. Klassenconsultatie/coaching on the job

- a. Doel: het kijken, meedenken en feedback geven op vlak van Veiligheid en hoe om te gaan met grensoverschrijdend gedrag (reactieprocedure). Leerkrachten leveren vooraf een specifiek leer-/ontwikkelingspunt aan. Doel voor de leerkrachten is de zelfreflectie vergroten rond eigen houding, handelen, attributies en overtuigingen.
- b. Vorm: 45 meelopen met elke leerkracht en aansluitend 15 min terugkoppeling.
- c. Status/opbrengsten: 2 rondes gehad met in de 2^e ronde Lisette in 'the lead' als coach.

Juni 2018:

- De eerste ronde was vrijblijvend, de tweede ronde met hulpvraag, de derde met format en hulpvraag. We zien een ontwikkeling bij de leerkrachten: reflecterende open houding waarbij we altijd waardevolle nagesprekken op maat hebben.
- We zien vooruitgang in de basishouding van leerkrachten, het time-out beleid en de samenwerking tussen assistent/leerkracht.

Vervolg 2018-2019:

- Eerste ronde consultaties gezamenlijk met Boudewijn, lijn uitzetten.
- Maatwerk bieden voor individuele vragen of behoeften, of vanuit Lisette aangestuurd n.a.v. observaties of het eerste bezoek.
- Begin van het jaar investeren in een overlegmoment voor de collega's die gaan samenwerken: hoe zetten we de groep neer? Wat verwachten we van elkaar?

6. Intervisie

- Doel: Bij elke bijeenkomst brengen collega's een casus in waar je tegenaan bent gelopen, moeilijk vindt of graag samen naar kijkt, feedback over wilt over hoe je het aanpakt in een bepaalde situatie.
- Vorm: casuïstiek in sessies van een uur (4 subgroepen).
- Status/opbrengsten: 3 rondes gehad. Er komt meer verbinding tussen collega's, meer ruimte voor contact/feedback en verdieping. Enerzijds is het reflectie op eigen handelen, anderzijds is het feedback geven en meedenken met elkaar. De opbrengsten zijn heel waardevol.

Juni 2018:

- Hetzelfde als de opbrengst hierboven. De momenten worden als zeer waardevol ervaren. Ook omdat je met diverse mensen uit verschillende bouwen zit, maar toch een klein groepje.
- Iemand van buitenaf erbij helpt om het neutraal te houden.

Vervolg 2018-2019:

- Voortzetten intervisiebijeenkomsten gedurende het jaar.

7. Inlooppreekuur: bespreken van (coachen bij) ad-hoc situaties rond 'lastig' leerkrachtgedrag of samenwerking

- Doel: laagdrempelig bespreken van situaties omtrent samenwerking, leerkrachtgedrag, enz.
- Vorm: naast de ingeplande activiteiten op een dag is er altijd ruimte voor ad-hoc situaties, om vragen te stellen, ondersteuning/coaching te vragen.
- Status/opbrengsten: er zijn de afgelopen tijd al meerdere keren gesprekken geweest die prioriteit hadden:
  - Extra consultaties in groepen waar het thema veiligheid/ongewenst gedrag speelde.
  - Gesprekken met leerkrachten na schooltijd (nazorg na een incident).
  - Gesprekken met leerkrachten omtrent samenwerking/feedback geven.

Juni 2018:

- Dit jaar is hier nog maar incidenteel gebruik van gemaakt. Fijn om te merken dat collega's Boudewijn al wel opzoeken als het nodig is.
- Zelf zijn we wel meerdere keren in groepen extra aanwezig geweest..

	<ul style="list-style-type: none"> - Er zijn steeds meer collega's die naar de gedragsspecialisten toekomen gedurende de week. Een aanspreekpunt wordt als prettig ervaren. <p>Vervolg 2018-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gelegenheid houden voor inloop (kan bij Lisette, Alisa, Carina, maar ook bij Boudewijn). <p>Evaluatie met het gehele team</p> <ul style="list-style-type: none"> + intervisie zinvol: met elkaar in gesprek, dingen bespreken, bouwen door elkaar, voelt veilig, echt de diepte ingegaan + Time-in/time-out: we steunen elkaar, kinderen weten waar ze aan toe zijn, we laten de kinderen ook met rust omdat we weten dat ze daar met een reden zitten. + we weten bij wie je terecht kan voor gedrag: één aanspreekpunt + kijken naar wat werkt: pragmatisch <p>Volgend jaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● De-escaleren: nog meer de diepte in hoe? wat? ● Intervisie ● consultaties ● trainingen
2. Toekomstgericht leren	<p>Start Werkgroep Toekomstgericht onderwijs</p> <p>De werkgroep is actief en heeft zich in eerste instantie gericht op het verzamelen van informatie omtrent 21e-eeuwse vaardigheden, leren leren en techniek. Techniekaanbod is nu op school aanwezig en er is een ruimte gecreëerd in de aula om de lessen te verzorgen. Gezien de samenhang tussen de vaardigheden en de inzet van ICT-middelen heeft de werkgroep zich ook verdiept in de aanschaf van chromebooks en de wifi-infrastructuur in het nieuwe en gerenoveerde gebouw.</p> <p>Kennis en vaardigheden vergaren omtrent digitalisering, 21e-eeuwse vaardigheden, leren leren en techniek</p> <p>De werkgroep heeft zich verdiept in het model dat is opgesteld door Kennisnet en SLO, waarin 11 vaardigheden worden omschreven, welke zowel los als in samenhang kunnen worden gezien en aangeboden. Er is vooral gekeken naar de praktische werkbare vorm die opgesteld kan worden om met de vaardigheden aan het werk te gaan.</p> <p>Vormgeven van de missie en visie omtrent digitalisering, 21e-eeuwse vaardigheden, leren leren en techniek</p> <p>In eerste instantie heeft de werkgroep deze fase overgeslagen, gezien de algemene opvatting dat er gewoon een praktisch aanbod gerealiseerd diende te worden. Er is informatie gezocht en daarna direct overgegaan op het creëren van een aanbod. Later heeft de werkgroep een missie/visie beschreven echter is deze nog niet gedeeld met het team.</p> <p>Construeren van een leerlijn voor digitalisering, 21e-eeuwse vaardigheden, leren leren en techniek</p> <p>Het is de werkgroep nog niet gelukt om een leerlijn te ontwikkelen. Wel zijn er reeds lesreeksen opgesteld en gegeven. Er is dus vooral energie gestoken in het creëren van een aanbod en het vergaren van betrokkenheid bij de collega's en leerlingen. De lesreeksen die zijn aangeboden zijn met veel succes afgerond, zowel enthousiaste collega's als leerlingen.</p> <p>Aandachtspunten voor vervolg:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Missie/visie duidelijk op schrift zetten en delen binnen het team -Uitbreiden aanbod (vooral leren leren) -Opstellen leerlijn digitalisering, 21e-eeuwse vaardigheden, leren leren en techniek

	<p>-Inzet van de CLP uren van SBO Wending & SBO De Schakel voor co-teaching en evt. training in het huidig schooljaar gericht op 21e eeuwse vaardigheden en de integratie van programmeer activiteiten in het rekenonderwijs.</p> <p>-In de loop van het schooljaar kijken we welke ruimte ook vanuit de bovenschoolse activiteiten van Edicta ingezet kunnen worden. Doel van deze ondersteuning is: Het inbedden van het programmeren in het onderwijs, onder de grotere 'paraplu' van 21e eeuwse vaardigheden;</p> <p>-Het vergroten van de leerling-motivatie en -betrokkenheid in het rekenonderwijs, door de inzet van moderne leermiddelen en programmeren. In het schooljaar zijn 3 ICT-weken gepland. De eerste inzet van ondersteuning (co-teaching) zal in week 46 zijn.</p> <p>-Op verzoek van het bestuur zal op elke school één teambijeenkomst door Edicta verzorgd worden om met het team in gesprek te gaan over de plek van 21e eeuwse vaardigheden in het onderwijs van hun school.</p>
3. Rekenonderwijs	<p>Terugblik schooljaar 2017-2018.</p> <ul style="list-style-type: none"> - We zijn goed begonnen. Hoe de rekenwerkgroep nu verder moet, is afhankelijk van hoe het volgend jaar gaat. Hier willen wij graag overleg over met directie/stuurgroep. - Resultaten van de schoolzelfevaluatie zijn naar behoren voor rekenen. De werkgroep ziet wel deelgebieden voor professionalisering van het team en verbeterpunten voor de rekenlessen. Daarbij zullen de diverse modellen en vier hoofdlijnen van het leren rekenen bij betrokken dienen te worden. - Irma gaat 26 september naar congres en gaat daar workshops volgen gericht op onder andere rekenen. - Voor het handelen rekenen hebben wij per groep/bouw nieuwe en aanvullende materialen nodig, bijvoorbeeld geld dozen en analoge/digitale klokken in één. Daarom willen wij drie gesloten kasten per bouw voor het opruimen van de benodigde materialen. <p>Terugblik RT activiteiten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erg zinvol. Sabine vindt het leuk om te doen en de kinderen vinden het ook erg prettig. <ul style="list-style-type: none"> - Veel pre-teaching. Veel beweging en materialen gebruikt. - Ad Hoc leerlingen extra uitleg geven. - Veel tafels oefenen. Tientallig stelsel geoefend (hoe uitspreken + hoe opschrijven). Veel inzet materialen. - Met Sebastian geld en tafels oefenen. Vertrouwen geven. Spelletjes. - Automatiseren van getallen onder 20. - Wensen: Laptop ter beschikking hebben voor computerspelletjes (zoals ballonnenspel met tafels). <p>Punten naar directie e/o stuurgroep:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verwachtingen bespreken met directie/stuurgroep. - Onze voorstellen voorleggen. - Voorstel van twee data: <ul style="list-style-type: none"> - Woensdag 12 september om 13.30 - Woensdag 19 september om 13.30.

6.3 Tevredenheidspeilingen voorjaar 2018

Tevredenheidsonderzoek 2018, SBO Wending

Wat gaat goed?

Management	Medewerkers	Ouders	Leerlingen
<i>De school heeft duidelijke regels</i>	<i>De school heeft duidelijke regels</i>	<i>Het contact tussen leerlingen en leerkrachten verloopt goed</i>	<i>Het contact tussen leerlingen en leerkrachten verloopt goed</i>
<i>De opvoedkundige aanpak van de school is goed</i>	<i>Leerkrachten motiveren leerlingen om te (blijven) leren</i>	<i>Leerkrachten weten wat leerlingen goed kunnen</i>	<i>Leerlingen leren voldoende op deze school</i>
<i>De mogelijkheden tot persoonlijke ontwikkeling en scholing zijn goed</i>	<i>Leerlingen mogen ook iets doen dat aansluit bij hun interesses</i>	<i>Het contact tussen de leerkracht en de ouders verloopt prettig</i>	<i>Leerkrachten helpen leerlingen goed als dat nodig is</i>
<i>Leerkrachten motiveren leerlingen om te (blijven) leren</i>	<i>Medewerkers hebben hoge verwachtingen van leerlingen</i>	<i>Het lukt teamleden om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van het merendeel van de leerlingen</i>	<i>Leerlingen ontdekken waar ze goed in zijn</i>
<i>De afstemming van het onderwijs op de specifieke leerbehoeften van 'zwakkere' leerlingen is goed</i>	<i>Medewerkers reflecteren op hun eigen handelen</i>	<i>Leerlingen ontdekken waar ze goed in zijn</i>	<i>Leerlingen krijgen de ruimte om uit te blinken op allerlei gebieden</i>

Wat kan beter?

Management	Medewerkers	Ouders	Leerlingen
<i>De afstemming van het onderwijs op de specifieke leerbehoeften van 'meer begaafde' leerlingen is nog niet voldoende</i>	<i>De lesstof sluit niet altijd voldoende aan bij het niveau van de leerlingen</i>	<i>De school heeft geen breed aanbod met verschillende activiteiten buiten de lessen om</i>	<i>In de lessen is onvoldoende aandacht voor burgerschapsvorming</i>
<i>De taken op school zijn onvoldoende verdeeld</i>	<i>De communicatie binnen de school verloopt niet altijd goed</i>	<i>Medewerkers hebben niet altijd hoge verwachtingen van leerlingen</i>	<i>In de lessen is te weinig aandacht voor ICT-vaardigheden</i>
<i>In de lessen is te weinig aandacht voor kritisch, creatief en probleemoplossend denken</i>	<i>Niet alle medewerkers voelen zich altijd veilig op school</i>	<i>Leerlingen worden niet altijd voldoende uitgedaagd om zich maximaal te ontwikkelen</i>	<i>De school heeft geen breed aanbod met verschillende activiteiten buiten de lessen om</i>
<i>Leerlingen wordt nog onvoldoende gestimuleerd zelf hun leerdoelen te bepalen</i>	<i>In de lessen is te weinig aandacht voor ICT-vaardigheden</i>		
<i>Medewerkers nodigen collega's, ouders en leerlingen niet voldoende uit om bij te dragen aan hun zelfreflectie</i>	<i>Medewerkers nodigen collega's, ouders en leerlingen niet voldoende uit om bij te dragen aan hun zelfreflectie</i>		

Tevredenheidsonderzoek 2018, SBO De Schakel

Wat gaat goed?

Management	Medewerkers	Ouders	Leerlingen
<i>De sfeer op school is goed</i>	<i>Leerkrachten zijn vakbekwaam</i>	<i>Het contact tussen leerlingen en leerkrachten verloopt goed</i>	<i>Medewerkers hebben hoge verwachtingen van leerlingen</i>
<i>Onze school heeft duidelijke regels en afspraken</i>	<i>Medewerkers voelen zich veilig op school</i>	<i>Het contact tussen de leerkracht en de ouders verloopt prettig</i>	<i>Leerlingen voelen zich veilig op school</i>
<i>Leerlingen leren voldoende op onze school</i>	<i>Leerkrachten motiveren leerlingen om te (blijven) leren</i>	<i>Leerkrachten leggen goed uit</i>	<i>Het contact tussen leerlingen en leerkrachten verloopt goed</i>
<i>Leerkrachten vertellen leerlingen duidelijk wat ze goed of fout doen</i>	<i>Medewerkers reflecteren goed op hun eigen handelen</i>	<i>Leerlingen worden gestimuleerd zelf hun leerdoelen te bepalen</i>	<i>Leerkrachten helpen leerlingen als dat nodig is</i>
<i>Teamleden weten wat zij nodig hebben om hun deskundigheid verder te vergroten</i>	<i>Het lukt het team om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van het merendeel van de leerlingen</i>	<i>In de lessen is voldoende aandacht voor communiceren en samenwerken</i>	<i>Leerkrachten vertellen duidelijk wat ze goed of fout doen</i>

Wat kan beter?

Management	Medewerkers	Ouders	Leerlingen
<i>De lesstof sluit nog niet altijd even goed aan bij het niveau van de leerlingen</i>	<i>De school beschikt voor een aantal vakgebieden niet over goede lesmethodes</i>	<i>Leerlingen zijn niet altijd tevreden over de omgang met hun medeleerlingen</i>	<i>Medewerkers nodigen de leerlingen te weinig uit om bij te dragen aan hun zelfreflectie</i>
<i>De afstemming van het onderwijs op de specifieke leerbehoeften van 'meer begaafde' leerlingen is nog niet goed genoeg</i>	<i>De afstemming van het onderwijs op de specifieke leerbehoeften van 'meer begaafde' leerlingen is nog niet goed genoeg</i>	<i>De communicatie naar de ouders toe kan beter</i>	<i>In de lessen is te weinig aandacht voor ICT-vaardigheden</i>
<i>De communicatie binnen de school, maar ook de communicatie naar buiten kan beter</i>	<i>De communicatie binnen de school kan beter</i>	<i>In de lessen is nog niet voldoende aandacht voor burgerschapsvorming</i>	<i>In de lessen is nog niet voldoende aandacht voor burgerschapsvorming</i>
<i>In de lessen is te weinig aandacht voor kritisch, creatief en probleemoplossend denken</i>	<i>De taken op school zijn niet eerlijk genoeg verdeeld over het personeel</i>	<i>Medewerkers nodigen ouders en leerlingen te weinig uit om bij te dragen aan hun zelfreflectie</i>	
<i>De school heeft niet zo'n breed aanbod met verschillende activiteiten buiten de lessen om</i>	<i>In de lessen is te weinig aandacht voor ICT-vaardigheden</i>	<i>De school heeft niet zo'n breed aanbod met verschillende activiteiten buiten de lessen om</i>	

Conclusie:

Een aantal aspecten die naar voren zijn gekomen in het tevredenheidsonderzoek worden reeds opgepakt in de 3 huidige veranderonderwerpen. Vooral waar het de afstemming van het onderwijs betreft op de specifieke leerbehoeften van de leerlingen. Wij hopen nu echt een slag te kunnen maken door ons te baseren op meer kwalitatieve data. Ook zien we terug dat wordt ervaren dat er geen breed aanbod is met verschillende activiteiten buiten de lessen om, er is te weinig aandacht voor ICT-vaardigheden en burgerschapsvorming is. Vorig jaar is er echter een nieuw aanbod gecreëerd m.b.t. 21e-eeuwse vaardigheden, wordt de keuken volop gebruikt, bestaan er extra beloning momenten voor extra gymnastiek, daarnaast worden er excursies georganiseerd en meer. Veel is in ontwikkeling of recent in gang gezet. Daarnaast hebben we ook een aantal verhuizingen achter de rug die veel van ons hebben gevraagd.

Waar wij direct mee aan het werk willen is het onderwerp communicatie. Zowel ouders, leerkrachten als management ervaren tekortkomingen op dit gebied. Deze zal naast de drie majeure veranderonderwerpen worden opgepakt en veel aandacht krijgen.

Volgend tevredenheidsonderzoek zien we een positief oordeel m.b.t. het onderwerp communicatie!

6.4 Inspectierapportage

SBO Wending, 24 maart 2017 (Nieuwe toezichtskader!)

SBO Wending heeft haar kwaliteit op orde en de inspectie handhaaft het basisarrangement.

Foutenanalyse

OP1 Aanbod

Wat gaat goed?

De nieuwe directie is bezig met een fikse verbetering op de school. Het verbetertraject richt zich op het lesgeven van de leraren, de ondersteuning aan en de taal- en leerontwikkeling van leerlingen. De leerkrachten proberen het onderwijs beter af te stemmen op wat de leerlingen nodig hebben. Hiervoor werken zij in de leerjaren in drie niveaus. Bovendien worden leerlingen in leerroutes ingedeeld. Voor deze leerroutes zijn doelen per toets beschreven, zodat de leerkracht ziet of de leerling zijn doelen haalt. De leerkrachten kennen hun leerlingen goed. Zij weten veel van de leerlingen en kijken niet alleen naar wat de leerlingen moeten leren, maar ook hoe zij dit doen en hoe zij zich voelen. De leerkrachten besteden veel aandacht aan een positief schoolklimaat. Er zijn duidelijke gedragsverwachtingen vastgesteld. De kinderen kennen deze ook en spreken elkaar hierop aan. In de school heerst een rustige en gestructureerde sfeer. Het pedagogisch klimaat is een sterk punt van de school.

Wat kan beter?

De school leert de leerlingen hoe zij zich moeten gedragen in de maatschappij. Dit doet zij door uitstapjes en projecten te organiseren. Dit is wat weinig om te spreken van een leerlijn. Bovendien zijn er hiervoor nog geen doelen vastgesteld. De school heeft een overzicht van de leerresultaten van de leerlingen. Dit geldt voor de vakken taal en rekenen. De school zou ook kunnen laten zien wat de leerlingen nog meer leren op Wending. Hierbij kan de directie denken aan de basiswaarden die de school heeft opgesteld.

Wat moet beter?

Het leerstofaanbod is nog onvolledig (Engels en wereldoriëntatie), want de leraren bieden niet alle in de wet voorgeschreven vakken aan. Hierdoor bestaat de kans dat de leerlingen de kerndoelen niet behalen en voor de overgang naar het voortgezet onderwijs onvoldoende bagage hebben. Ook kan het aanbod passender bij wat de leerlingen nodig hebben. Wel krijgen de leerlingen extra aanbod in de vorm van kookles en is er aanbod gericht op actief burgerschap en zelfredzaamheid. Hiervoor zijn echter nog geen doelen vastgesteld. Het aanbod is onvoldoende afgestemd op de kenmerken van de leerlingenpopulatie. Zo ontbreekt er nog een duidelijke woordenschatlijn in de school, is er nauwelijks aanbod voor leerlingen met een hoog rendement en geven leerlingen aan dat zij meer met hun handen zouden willen doen.

Tijdens de lesbezoeken is te zien dat leerkrachten de instructie en verwerking nog weinig afstemmen op de drie verschillende niveaus (aanpakken). De school meet jaarlijks de veiligheidsbeleving van de leerlingen. De leerkrachten gebruiken hier een eigen ontwikkeld instrument voor. Dit instrument voldoet niet aan de wettelijke eisen. De school moet nog dit schooljaar hiervoor een nieuw instrument kiezen en afnemen.

Algemeen beeld

De inspectie concludeert dat het onderwijs op De Schakel weer van voldoende kwaliteit is. Op het gebied van aanbod en afstemming zijn er geen tekortkomingen meer. Ook de kwaliteitszorg is geheel op orde. Basis voor deze positieve ontwikkeling is de sterke focus het afgelopen jaar op drie veranderthema's, te weten didactisch handelen, handelingsgericht werken en taalontwikkeling. Zo toont het creëren van een mooie taalrijke leeromgeving aan dat de focus op het veranderthema taalontwikkeling heeft gelegen. Er zijn echter ook nog punten die om verbetering vragen. Op de eerste plaats betreft dat de actieve betrokkenheid van de leerlingen. Hoewel de school het afgelopen jaar nadrukkelijk interventies heeft uitgevoerd om de betrokkenheid van de leerlingen te verhogen, wat ook zichtbaar is in de verbetering van de afstemming, is met name de betrokkenheid van de leerlingen tijdens de (klassikale) instructie nog onvoldoende. Op de tweede plaats moeten de ontwikkelingsperspectieven, die in vergelijking met het vorige onderzoek kwalitatief zijn verbeterd, nog meer sturing geven aan een plannend aanbod. Tot slot vraagt de analyse van resultaten op groeps- en op individueel niveau om aanscherping.

Foutenanalyse

- 5.3* De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten
- 7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen
- 7.4* (SBO) De school volgt of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzen.
- 8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen

Opbrengsten

Op basis van de door de school aangeleverde gegevens lijken de eindopbrengsten voor De Schakel van voldoende niveau. In de afgelopen drie jaren (2014, 2015 en 2016) stemmen de resultaten voor zowel begrijpend lezen als voor rekenen-wiskunde overeen met wat gemiddeld genomen verwacht kan worden van scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie qua (cognitieve) capaciteiten.

Leerstofaanbod

De school heeft met name wat betreft het taalaanbod een kwaliteitsslag gemaakt. Dit is direct zichtbaar in de taalrijke omgeving die het team heeft gecreëerd. Daarnaast zijn alle leraren geschoold in de woordenschatdidactiek en ontvangen de leerlingen een uitgebreid woordenschataanbod. Hierbij is ook expliciet aandacht voor schooltaal. De taalwerkgroep en de twee woordenschatcoördinatoren dragen zorg voor een verdere ontwikkeling en borging van het taalbeleid. Ook de doorgaande lijn is nu gewaarborgd. De school is bewust bezig met het aanscherpen van deze doorgaande lijn en met het voorkomen van hiaten.

Didactisch handelen

De school heeft geïnvesteerd in de invoering van een eenduidig didactisch model. Alle leraren zijn hierin geschoold en hebben meerdere lesobservaties gehad. Deze zijn in eerste instantie uitgevoerd door externen, maar de verantwoordelijkheid hiervoor ligt inmiddels bij de intern begeleiders en vakspecialisten. Hoewel er nog steeds verschillen bestaan tussen leraren heeft dit scholingstraject ertoe geleid dat schoolbreed gezien de leraren een duidelijke instructie geven en een taakgerichte werksfeer creëren. Tevens proberen leraren af te stemmen op de verschillen tussen de leerlingen, zowel op het gebied van leerinhouden, instructie, verwerking en tijd. De aanpak in drie groepen van instructie en verwerking, zoals beschreven in de groepsplannen is zichtbaar tijdens de lesbezoeken. Verder geven de leraren afstemming in onderwijstijd vorm met behulp van weektaken, of door het meegeven van huiswerk. Een mooie ontwikkeling is ook dat de school het woordenschataanbod voor de onderbouw met behulp van ICT beschikbaar maakt voor ouders, zodat leerlingen er ook thuis mee aan de slag kunnen. De betrokkenheid van de leerlingen tijdens de klassikale instructie beoordeelt de inspectie nog als onvoldoende. Deze duurt in sommige groepen te lang waardoor leerlingen afhaken. In andere groepen is zichtbaar dat de instructie niet echt tot de leerlingen doordringt.

Begeleiding

De leraren hebben zicht op de ontwikkeling van de leerlingen door het gebruik van het leerlingvolgsysteem, methodetoetsen, observaties, zowel op didactisch als op sociaal-emotioneel gebied. Verder voeren de leraren drie keer per jaar drieweggesprekken waarin de ontwikkeling van de leerling centraal staat. De analyse van de toetsen is echter schoolbreed nog onvoldoende (indicator 7.2). Analyses richten zich met name op de pedagogische behoeften van de leerlingen. Informatie over geconstateerde hiaten en de daaraan gekoppelde didactische behoeften komen in de analyses onvoldoende aan bod. De school stelt voor alle leerlingen een ontwikkelingsperspectief op. Deze zijn kwalitatief gezien verbeterd in vergelijking met het vorig jaar. Op basis van het intelligentieonderzoek stelt de school

een theoretische leerrendementsverwachting vast. De bevorderende en belemmerende factoren en de aandachtspunten voor begeleiding leiden samen met de reeds beschikbare toetsgegevens tot een beredeneerde reële leerrendementsverwachting en tot een vaststelling van een leerroute met streefdoelen per vakgebied. Indicator 7.4, waarbij het gaat om het formuleren van een plannend aanbod is echter als onvoldoende beoordeeld. De Schakel heeft nog niet helder geformuleerd op basis van welke criteria ze besluit om een ontwikkelingsperspectief naar beneden of naar boven toe bij te stellen. Verder is een sterkere verbinding nodig tussen het ontwikkelingsperspectief, opgesteld door de intern begeleiders, en het groepsplan opgesteld door de groepsleraren waarin het geplande aanbod op basis van de te bereiken doelen gericht vorm krijgt. De leraren nemen de vaardigheidsscore, die in het ontwikkelingsperspectief als doel is gesteld, over in het groepsplan, maar het ontwikkelingsperspectief is nog onvoldoende leidend in de inhoudelijke en didactische uitwerking.

Ondersteuning

De Schakel heeft de keuze gemaakt om leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben in principe via het groepsplan te begeleiden. Dit betreft de groepjes leerlingen in aanpak 3 en daarnaast nog enkele leerlingen met een eigen leerlijn. In tegenstelling tot hetgeen tijdens het vorige onderzoek is geconcludeerd, is momenteel in de groepsplannen en tijdens de lesbezoeken zichtbaar dat de verlengde instructie voor de intensieve groepen (aanpak 3) structureel plaatsvindt. Ook de logboeken laten zien dat de leraren de geplande ondersteuning daadwerkelijk uitvoeren. Recentelijk heeft de school een aanscherping gerealiseerd ten aanzien van het evalueren in het logboek. Hoewel nog pril, is nu al zichtbaar dat deze aanscherping een positief effect heeft op de evaluatie van de ondersteuning die is geboden. De analyse van de ondersteuning is nog niet voldoende (indicator 8.2). In de groepsplannen ontbreekt een heldere didactische probleemanalyse. Pedagogische behoeften van individuele leerlingen staan wel omschreven.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg is geheel op orde. Samen met een kwaliteitszorgmanager stuurt de directie de kwaliteitszorg aan. Het grootste verschil met het vorig jaar is dat de school zich duidelijk gefocust heeft op drie veranderthema's en zich op basis daarvan doelgericht heeft kunnen ontwikkelen. De Schakel werkt nu op een planmatige manier aan verbeteractiviteiten. Het deels geëvalueerde school(jaar)plan van 2015-2016 heeft inmiddels een vervolg gekregen in een concept school(jaar)plan 2016-2017. De school heeft een analyse gemaakt van de onderwijsbehoeften van de leerlingen. De focus op het taalbeleid is hier een direct gevolg van. Het team kan winst boeken door de komende jaren ook de visie op het onderwijs aan de specifieke onderwijsbehoeften van haar populatie nader uit te werken en daarbij in het bijzonder de visie op het onderwijs aan het jonge risicokind. Twee keer per jaar analyseert de school de opbrengsten, waarbij het aantal leerlingen dat boven, op of onder hun doel gescoord heeft centraal staat. Met behulp van de schoolzelfevaluatie creëert de school een beeld van de schoolbrede onderwijsontwikkeling en kwaliteitsverbetering. Deze schoolzelfevaluatie volgt de lijn van individuele leerling, naar groep, naar de prestatie van de school als geheel. Op basis hiervan bekijkt de school welke trends zichtbaar zijn, waar de sterke kanten liggen en de ontwikkelmogelijkheden. Naast deze schoolzelfevaluatie zet De Schakel iedere twee jaar tevredenheidsmetingen uit bij leraren, ouders en leerlingen. Het afgelopen jaar heeft de school ook diverse externen betrokken bij de evaluatie.

Conclusie:

Alle gevonden tekortkoming krijgen een plaats binnen de drie majeure veranderonderwerpen, beschreven in hoofdstuk 7. Ook de aanbevelingen zullen we hierin meenemen.

De afgelopen tweeënehalf jaar hebben wij intensief ingezet in het verbeteren van onze onderwijskwaliteit door de werkpunten uit de rapportage van de Inspectie om te zetten in doelgerichte acties. Dit blijven wij doen!

6.5 Audit rapportage

Conclusies en aanbevelingen SBO Wending audit 29 november 2016

De hoofdvraag van Wending:

1. Hoe ver zijn wij met het effectief benutten van de onderwijstijd?
2. Strookt de lesvoorbereiding met de doelen uit het groepsplan?
3. Zie je de voorbereiding van de les ook daadwerkelijk terug in de groep?

De antwoorden op deze vragen, op basis van de observaties die wij hebben gedaan, zijn als volgt:

Ad 1. Het effectief benutten van de onderwijstijd hebben wij bij alle observaties gezien. Bij de één misschien meer dan bij de ander maar de school loopt daar goed op schema.

Ad. 2 en 3. Alle leerkrachten hebben een groepsplan en alle leerkrachten hadden een lesvoorbereiding op papier. Tijdens de observaties zagen we wel verschil tussen verschillende leerkrachten maar de lesdoelen waren bij bijna alle groepen duidelijk, de werkvormen afwisselend, lesdoelen werden benoemd. Het is goed om zowel de lesvoorbereiding als de lessen zelf regelmatig met elkaar te bespreken: hoe kunnen de lessen zo ingevuld worden dat ze nog meer effect hebben op de leerresultaten van de leerlingen. Maar ook hier is Wending echt op de goede weg.

Waar wij aandacht voor willen vragen zijn de volgende toppers:

- PBS hoort echt bij Wending!
- Wending heeft, zoals ook al meermalen naar voren is gekomen, zich echt geconformeerd aan convergent werken. Dat betekent dat het onderwijs, de leerstof, centraal komt te staan en niet de zorg voor de individuele leerling. Wel vanuit het idee dat, als de leerstof op het niveau van het kind wordt aangeboden, dit het zelfvertrouwen van het kind vergroot, waardoor de resultaten beter worden en de faalangst wellicht minder.
- De leerlingen werden in alle lessen constant actief, en daardoor ook bij de les, gehouden!
- Het GIP model was duidelijk te herkennen. De leerlingen weten dat de school dit model hanteert.

Verder wil de auditcommissie nog enkele tips mee geven aan de directie (al genoemd in het voorgaande stuk, de belangrijkste op een rij gezet)

- Wending heeft de stap naar convergent werken gezet. Nu moet de volgende stap gezet worden, namelijk: het verder uitwerken van de instructie en verwerking aan de drie verschillende leerroutes.
- Gedurende dit jaar moet de GROEP 1+2-groep vorm gaan krijgen. Hoe past dit in de school? Hoe verlopen de contacten met externen (onder andere het MOC: heeft nu vooral contact met de Schakel)? Zorg dat de leerkrachten van de GROEP 1+2 groep op Wending en de Schakel regelmatig met elkaar overleggen!
- Tijdens de lessen die zijn geobserveerd hebben wij relatief weinig materialen gezien. De materialen bleken wel in de school aanwezig te zijn. In de lesvoorbereiding moeten ook de materialen aan bod komen.
- De leerlingen hebben de wens dat er meer computers op school moeten komen. De auditcommissie wil hen daar graag in ondersteunen. Meer computers (laptops, chromebooks of iPads) kan extra meerwaarde hebben voor het onderwijs op Wending.

SBO De Schakel zal in het huidige schooljaar (november 2018) een audit krijgen. Er is daarom nog geen audit rapportage voor handen.

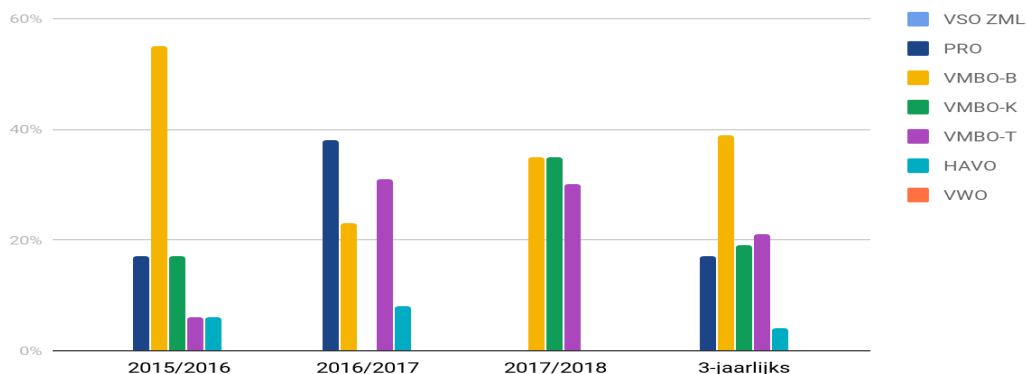
Alle tips, tekortkomingen maar ook de toppers nemen we mee om onze onderwijskwaliteit te verbeteren.

6.6 Doorstroming VO

Zie voor een gedetailleerde analyse de uitgave van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO): 'Waar blijven uw oud-leerlingen?', Rapportage naar aanleiding van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs en de Schoolzelfevaluatie van juni 2018.

Grafiek SBO Wending

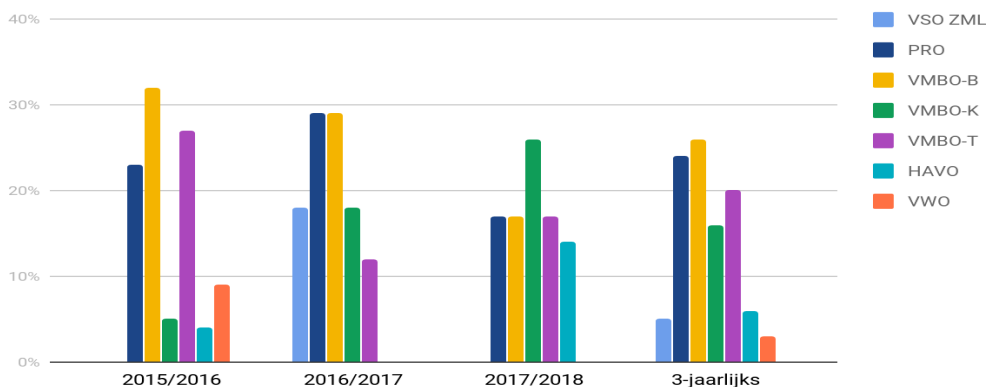
Percentage uitstroom VO (laatste 3 jaar)

Onze uitstroom is in vergelijking met landelijke data gunstig te noemen. Minder leerlingen stromen uit richting lagere uitstroomniveaus. Meer leerlingen stromen uit richting hogere uitstroomniveaus. Zoals u kunt zien in bovenstaande grafieken stroomt 58% van de leerlingen van SBO Wending uit richting VMBO-B/K, 25% richting VMBO-T of hoger, slechts 17% stroomt uit richting PRO of lager. Gezien het niveau waarop de leerlingen bij ons binnen komen is dit een heel mooi resultaat. De leerlingen maken de stap veelal naar het reguliere voortgezet onderwijs.

Grafiek SBO De Schakel

Percentage uitstroom VO (laatste 3 jaar)

Onze uitstroom is in vergelijking met landelijke data (vergelijkbare populaties) gunstig te noemen. Minder leerlingen stromen uit richting lagere uitstroomniveaus. Meer leerlingen stromen uit richting hogere uitstroomniveaus. Zoals u kunt zien in bovenstaande grafieken stroomt 42% van de leerlingen van SBO de Schakel uit richting VMBO-B/K, ongeveer 29% richting VMBO-T of hoger, 29% stroomt uit richting PRO of lager. Gezien het niveau waarop de leerlingen bij ons binnen komen is dit een heel mooi resultaat. De leerlingen maken de stap veelal naar het reguliere voortgezet onderwijs.

Tevens blijkt uit de uitgave van het NRO, dat onze afgegeven adviezen betrouwbaar zijn. Een groot aantal leerlingen maakt het voortgezet onderwijs tenminste op het niveau af dat wij als uitstroomperspectief hadden gesteld.

Wij streven er naar de goede resultaten te blijven behalen wetende dat onze populatie zal veranderen!

7. Schoolontwikkeling

7.1 Majeure Veranderonderwerpen

In deze paragraaf zullen drie majeure veranderonderwerp worden weergegeven, waar wij ons het huidige schooljaar op zullen richten. Het betreft de volgende onderwerpen:

- Zicht op ontwikkeling & plannend aanbod
- Actieve betrokkenheid & EDI
- Sociale- en maatschappelijke competenties

Daarnaast is een evenzeer majeur veranderonderwerp de aanstaande fusie van beide SBO-scholen, te weten SBO Wending & SBO De Schakel. Deze is opgenomen in de overige actiepunten, waarmee wij geenszins de indruk willen wekken dat deze niet onze prioriteit heeft, integendeel. Het fusieproces zal daarom ook in dit document worden weergegeven, doch verwijzen we voor een concrete uitwerking naar het groeidocument 'Fusieplan', aanwezig op school.

7.2.1 Thema 1 : Zicht op ontwikkeling & plannend aanbod

	Onder-deel	Concretisering
P l a n	Relatie naar kernwaarden missie en visie	We zijn altijd opzoek naar een juiste afstemming tussen ons onderwijsaanbod en de leerlingen. We zien binnen ons onderwijs een verschuiving (lees verzwaring) in onze populatie. Onze populatie wordt diverser en er zijn meer leerlingen met complexere problematiek. Het HGW en OGW zoals wij dat in de praktijk brachten gaf onvoldoende handvatten om het lesgeven vorm te geven. Onze leerlingen vragen om een juiste afstemming om rekening houdend met protectieve en belemmerende factoren iedere dag weer verder te groeien.
	Motief	We zijn tot inzicht gekomen dat ons handelings- en opbrengstgericht werken niet langer meer een middel bleek om dagelijks goed onderwijs te geven, maar veel meer een doel op zich. Over het algemeen werden de bijbehorende documenten (groepsoverzicht, groepsplan en logboek) als papieren tijgers en als te statisch ervaren, daarnaast bood het te weinig handvatten voor het lesgeven aan onze leerlingen. Deels kwam dit doordat we ons teveel lieten leiden door kwantitatief data uit o.a. de halfjaarlijkse Cito-toetsen. Om ons onderwijsaanbod beter af te stemmen op onze leerlingen en het onderwijs weer meer terug te geven aan de leerkracht gaan wij ons richten op meer kwalitatieve data en de inzet van blokplannen.
	Productdoelstelling	Er wordt optimaal gebruik gemaakt van kwalitatieve data om het onderwijsaanbod af te stemmen op onze leerlingen.
	Procesfocus	Tijdens dit proces wordt meer uitgegaan van de deskundigheid van de leerkrachten zelf. Zij kennen hun leerlingen, zij weten de beginsituatie, zij weten wat de leerlingen aan het einde van het jaar moeten kennen en kunnen. Op basis hiervan maken zij beredeneerde keuzes om hun aanbod af te stemmen. Daarnaast vindt er een transitie plaats van het gebruik van veelal kwantitatieve data naar veel meer kwalitatieve data (Boom LOVS en methode afhankelijke toetsen)
	Sturingsaspecten	Belangrijk tijdens dit proces is het onderwijs weer terug te brengen naar de leerkracht en uitgaan van hun expertise. Wie bieden houvast en zorgen voor ondersteuning, maar de leerkracht krijgt meer de regie over het organiseren van haar onderwijsaanbod.

D o	Activiteiten- beschrijving	Welke activiteiten zijn nodig om de gestelde doelen te bereiken?			
	Tijdspad	Actie	Periode	Wie	Resultaat
		Constateren van hiaten op individueel-/groeps- en schoolniveau, d.m.v. verbeterde kwalitatieve analyse. In eerste instantie d.m.v. methode gebonden toetsen	Pilot start okt. 2018	Rekenwerk-groep + Teams	Op basis van geconstateerde hiaten worden beredeneerde keuzes gemaakt op individueel-, groeps-, en schoolniveau
		Invoeren en verwerken van nieuw LOVS/methodegebonden toetsen/LeerUniek en Route 8 t.b.v. kwalitatieve analyse -Voorlichting over BOOM LOVS, 15 januari 2019 15.15 uur (MT, maar iedereen mag erbij zijn) -Uitproberen/testen LOVS (Pilot) in maart 2019 -Analyseren resultaten LOVS (Pilot) in april 2019 -Communiceren besluit, inclusief argumenten naar team in mei 2019 -De schoolzelfevaluatie en de schoolstandaard worden opnieuw ingericht op basis van de data die voortkomt uit het nieuwe LOVS	Okt. 2018 t/m jul. 2019	Eerst IB + Ariën, later gehele teams	-We gebruiken de methode gebonden toetsen en het LOVS om het onderwijsaanbod af te stemmen op individueel- en groepsniveau. -LOVS CITO is vervangen
		Doorontwikkelen: Van Groepsplan & Logboek naar Blokplanning	Sept. 2018 t/m jan. 2019 Studiedag: 1 okt. 2018	Marieke Renkema Teams	Voor rekenen/ wiskunde is de overstap gemaakt van Groepsplan naar Blokplan. In de planning worden de lesdoelen uitgewerkt, worden de leerlingen per lesdoel op het juiste niveau ingedeeld, staat beschreven welke strategie/oplossingsmethode wordt gehanteerd en welke materialen daarbij ingezet kunnen worden
		Verfijnen OPP (pedagogische én didactische factoren)	Dec. 2018 t/m jan. 2019	Ariën, Tim, Tom + IB	-Met behulp van een OPP is de focus voor de leerkracht, ouder en leerling helder -OPP is aangepast aan recente wensen en ontwikkelingen.

	<p>Doelgroep analyseren: "Wat heeft onze populatie nodig?"</p> <ul style="list-style-type: none"> -Leesproblemen (o.a. dyslexie) -Rekenproblemen (o.a. dyscalculie) -Spraak/taalproblemen (o.a. TOS/NT2) -ASS -Concentratieproblemen (o.a. ADHD) -IQ (o.a. hoogbegaafdheid en IQ <75) -Medische problemen -Sociaal emotionele problemen -Motorische problemen -Problemen in de thuissituatie -Overige problemen 	<p>In beeld brengen: Sept. 2018 t/m okt. 2018</p> <p>Aanbod: Okt. 2018 t/m maart 2019</p>	<p>Ariën Marleen Anna Sifra</p>	<p>Op schoolniveau is de prevalentie van verschillende probleemgebieden in beeld gebracht, om zodoende beter zicht te krijgen op onze populatie en op basis hiervan worden bereedeneerde keuzes te maken. De meest voorkomende probleemgebieden krijgen bijzondere aandacht gericht op preventie, aanpassing en verbetering.</p> <p>Aanbod wordt afgestemd op de behoefte van onze populatie.</p>
	<p>Doelen beschrijven bij ons aanbod (ook bij Wereldoriëntatie, Engels, pedagogische factoren en actief burgerschap)</p>	<p>mei 2019 t/m jul. 2019</p>	<p>Ariën, Tim, Tom + IB</p>	<p>Op basis van het referentiekader voor Rekenen (1F/1S) en de uitwerkingen van de tussendoelen SLO worden leerlijnen uitgewerkt, waarin per leerjaar doelen staan beschreven bij ons aanbod. Bij het gecreëerde aanbod worden doelen beschreven.</p>
	<p>Beschrijven visie op het onderwijs aan de specifieke onderwijsbehoeften van onze populatie. In het bijzonder visie op het onderwijs aan het jonge kind</p>	<p>mei 2019 t/m jul. 2019</p>	<p>IB-onderbouw Leerkrachten kleuters en onderbouw</p>	<p>Onze visie is opgesteld en gedocumenteerd</p>

7.2.2 Thema 2 : Actieve betrokkenheid & EDI

Onderdeel		Concretisering			
P l a n	Relatie naar kernwaarden/missie en visie	De inzet van een beproefd instructiemodel met daarin aandacht voor activerende werkvormen vergroot de kans dat de informatie die de leerkracht wil overbrengen aan de lerenden op effectieve wijze gebracht wordt. Een kwalitatief goede instructie is voor onze populatie, waarin leerlingen met leerproblemen en concentratieproblemen aanwezig zijn, essentieel.			
	Motief	Wij willen de actieve betrokkenheid van onze leerlingen, vooral tijdens de (klassikale) instructie, verbeteren. Er wordt nog te veel gebruikgemaakt van klassieke instructietechnieken en te weinig van activerende werkvormen. In een aantal gevallen duurt de instructie nog te lang en raken leerlingen afgeleid. Hoewel er duidelijke verbeteringen in de afstemming tussen het niveau van de leerlingen en de gegeven instructie en verwerking zichtbaar is, blijft de actieve betrokkenheid van de leerlingen onvoldoende. Voor ons een reden om dit toch terugkerende onderwerp nu ingrijpend te verbeteren.			
	Productdoelstelling	Door gedifferentieerde en activerende instructie (EDI) bij rekenen verbeteren we de actieve betrokkenheid van onze leerlingen tijdens de instructie.			
	Procesfocus	Tijdens dit proces is het essentieel dat er goede afstemming is tussen de extern deskundigen, Marieke Renkema en Niels Poland is zodat zij eenduidige adviezen geven. Daarnaast moet deze nieuwe adviezen aansluiten bij of een vervolg zijn op reeds eerder overgedragen adviezen door Henk Sitzler. Het gaat om het bijbrengen van extra vaardigheden en het aandragen van diverse activerende werkvormen welke moeten worden geïntegreerd in de instructie van de leerkrachten. Daarom wordt er ook zorg gedragen dat onze IB'ers worden geschoold in het coachen op dit vlak, zodat de kennis en vaardigheden verder kunnen worden aangeleerd door personeel van binnen de scholen.			
	Sturingsaspecten	Afstemming realiseren tussen diverse extern deskundigen.			
D o	Activiteiten- beschrijving				
	Tijdspad	Actie	Periode	Wie	Resultaat
		Teamtrainen in EDI Met bijzondere aandacht voor: -Korte en bondige Instructie -Instructie op juiste niveau	Studiedagen: -1 okt. 2018 -28 jan. 2019 -29 jan. 2019	Marieke Renkema	leerkrachten hebben hun competenties m.b.t. effectief instructiegeven verbeterd en aangevuld.
		Coöperatieve en activerende werkvormen implementeren -Opwarmers/energizers -Technieken: Teach like a champion -Middelen: wisbordjes, etc.	Concrete acties worden 15 oktober 2018 vastgelegd	Marieke Renkema en Niels Poland	Concrete acties worden 15 oktober 2018 vastgelegd.
		Ontwikkelen kijkwijzers voor lesconsultatie	sept./okt. 2018	Marieke Renkema	Kijkwijzer is reeds aanwezig.
	Verrijken kennis rekendidactiek: aandacht voor het drieslagmodel	sept. 2018 /m jan 2019 (zie ook studiedagen)	Marieke Renkema i.s.m. de rekenwerkgroep	Nieuwe ontwikkelingen worden in de lessen geïntegreerd.	

7.2.3 Thema 3 : Sociale- en maatschappelijke competenties

Onderdeel		Concretisering			
Pla n	Relatie naar kernwaarden/missie en visie	<p>Leerlingen die in het regulier basisonderwijs onvoldoende tot ontwikkeling komen, krijgen binnen onze scholen, op een veilige en pedagogisch verantwoorde wijze, een programma dat aan hun tempo en hun mogelijkheden is aangepast. We proberen zo optimaal mogelijk de leer- <u>én</u> sociaal emotionele ontwikkeling van de kinderen te bevorderen. Deze ontwikkeling is erop gericht kinderen een goede basis te bieden voor verdere ontplooiingskansen en oplossingsgericht te leren, te werken en te leven, voor nu en in de toekomst. Daarom staat het ontwikkelen van de sociale vaardigheden hoog op de agenda.</p> <p>Kort en bondig samengevat in de kernwaarden van beide scholen: 'Veiligheid, Verantwoordelijkheid en Vriendelijkheid (Respect)'.</p>			
	Motief	<p>SBO Wending & SBO De Schakel zijn in ontwikkeling van speciaal basisonderwijs (SBO) naar gespecialiseerd onderwijs (GO). Inherent aan deze ontwikkeling is verbrede toelating en daarmee een groeiende vraag naar verdieping en verbreding van mogelijkheden om te voorzien in de onderwijsbehoeften (zowel didactische- als pedagogische-) van de kinderen. We zien hierbij bijvoorbeeld dat het aantal aangemelde leerlingen met gedragsproblemen bij ons toeneemt. Dit betekent dat wij extra moeten inzetten op het realiseren van een veilige leeromgeving voor alle leerlingen en leerkrachten.</p>			
	Productdoelstelling	<p>Alle teamleden creëren een veilige leeromgeving.</p> <p>Het pedagogisch handelen van de leraren stelt leerlingen in staat tot leren te komen en zich verder te ontwikkelen. De school heeft een ondersteunend pedagogisch klimaat. De leerkrachten versterken hun competenties m.b.t. het bekrachtigen van gewenst gedrag en het begrenzen van ongewenst gedrag.</p> <p>De gedragspecialist versterkt haar repertoire door overdracht van kennis en vaardigheden van extern deskundige naar gedragspecialist.</p>			
	Procesfocus	<p>Een vervolg van de al ingeslagen weg onder leiding van Boudewijn Schut.</p> <p>Gedurende het proces binnen dit veranderthema ligt de nadruk op het versterken van de leerkrachtcompetenties m.b.t. het omgaan met (on)gewenst gedrag. Dit gebeurt d.m.v. consultaties, teambijeenkomsten (training) en intervisie.</p> <p>Daarnaast wordt het beleid 'sociale veiligheid' verder vormgegeven en ontwikkeld om een eenduidige schoolbrede aanpak te kunnen hanteren.</p>			
	Sturingsaspecten	<p>Goede afstemming tussen beide scholen stimuleren.</p>			
Do	Activiteiten- beschrijving proeftuin				
	Tijdspad	Actie	Periode	Wie	Resultaat
		<p>Ontwikkelen van instrumenten en middelen PBS</p> <ul style="list-style-type: none"> -Gedragsverwachtingen visueel -Reactieprocedure -Belonen/bekrachtigen 	heden t/m juli 2019	PBS-werkgroep Lisette Carina Alisa	Instrumenten en middelen worden op beide scholen ingezet
	Coaching leerkrachten op leerkrachtcompetenties	heden t/m juli 2019	Boudewijn Schut i.s.m. Lisette, Carina en Alisa	Versterking van de competenties van de leerkrachten m.b.t. omgaan	

				met (on)gewenst gedrag en feedback geven.
	Doelen voor pedagogische factoren op- en instellen (zie ook zicht op ontwikkeling & plannend aanbod)	Jan. t/m juli 2019	Lisette, Carina en Alisa + werkgroep sociaal emotioneel	De doelen zijn weergegeven in een leerlijn.
	Beleid formuleren en vastleggen (protocollen) t.b.v. het creëren van een veilige omgeving en het omgaan met (on)gewenst gedrag.	Reeds in gang gezet, in concept op schrift aanwezig maart 2019. maart 2019 definitieve versie	Lisette, Carina en Alisa + werkgroep PBS en Sociaal emotioneel	Document sociale veiligheid is opgesteld.
	Plan van aanpak ontwikkelen m.b.t. sociale redzaamheid en faalangst	Jan 2019 t/m juli 2019	Carina	Format plan van aanpak is gereed.
	Veiligheidsmonitor & ZIEN! invoeren, analyseren en betekenis geven	Cyclus is reeds in werking gesteld	Team afnemen, analyseren Lisette, Carina en Alisa	Monitor is afgenomen en resultaten geanalyseerd
	Juiste leerlingen indelen voor Rots en Water en cursus nieuwe schooljaar starten en volgen.	Sept. 2018	Lisette, Carina en Alisa i.o.m. Ronald	Er zijn beredeneerde keuzes gemaakt m.b.t. het aanwijzen van leerlingen voor de cursus Rots & Water.
	Uitbreiden van het aanbod inclusief bijbehorende doelen op het gebied van Actief burgerschap	Nov. 2018 t/m juli 2019 (nieuwe leerkrachten, eerst eigen groep starten)	Rosalie + Rick	Aansluitend bij het nieuwe onderzoekskader wordt het aanbod m.b.t. actief burgerschap verder uitgebreid en zijn er bijbehorende doelen gesteld.

7.3 Overige actiepunten

Naast de in de vorige paragraaf genoemde majeure veranderonderwerpen, werken wij in 2018 – 2019 ook aan de volgende actiepunten:

- Fusie beide SBO-scholen Wending & De Schakel (zie Beleidsnotitie Fusie, Amstelwijs, juni 2018)
- Interne en externe communicatie

De fusie van beide SBO-scholen is natuurlijk eveneens een majeur veranderonderwerp.

Fusie beide SBO-scholen De Schakel & Wending (zie Beleidsnotitie Fusie, Amstelwijs, juni 2018)

In 2015 is er in samenspraak met de teams van onze beide SBO-scholen en het SWV een visie op de toekomst van Wending en De Schakel opgesteld. Deze luidt:

Uitgangspunten om het SBO toekomstbestendig te maken/houden:

- Intensieve samenwerking tussen beide scholen.
- Expertise van de ene school moet makkelijk inzetbaar zijn op de andere en visa versa.
- Gezamenlijk moeten de scholen zoveel mogelijk leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte in Amstelveen onderwijs kunnen bieden. Wat de ene school niet kan bieden, moet de andere school kunnen bieden.
- De scholen moeten flexibel zijn in omvang. Wanneer de ene SBO-school groeit en de andere krimpt, moet dat naadloos opgevangen kunnen worden.

Achterliggende jaren is er gewerkt om dit toekomstbeeld stapje voor stapje te realiseren. En per 1 augustus 2018 is het definitief gerealiseerd als De Wending haar intrek genomen heeft in het nieuwe gebouw aan “Den Bloeyenden Wijngaerd”.

Echter, nog voordat dit toekomstbeeld helemaal is gerealiseerd, is er sprake van voortschrijdend inzicht en wordt steeds vaker de vraag gesteld waarom beide SBO-scholen niet gaan fuseren. Op 11 april 2018 heeft er een open gesprek plaatsgevonden tussen de Medezeggenschapsraden van beide scholen en het bestuur. De MR's hebben aangegeven geen bezwaar te hebben tegen een fusie en hebben het bestuur positief geadviseerd om een fusieplan te maken.

We zijn van mening dat een fusie wel degelijk meerwaarde biedt. Niet alleen een praktische (geen dubbel werk meer), maar vooral een belangrijke inhoudelijke meerwaarde:

De kracht van twee scholen met een verschillend profiel, is tegelijkertijd misschien ook wel een zwakte. Je kunt met twee verschillende profielen, chargerend gezegd, aan slechts twee verschillende soorten ondersteuningsbehoeften van kinderen tegemoet komen. Dat kan overigens dan ook wel op een heel goede manier! Maar bij een gefuseerde (lees: grotere) school kan, door goed na te denken over de groepsindeling, daar flexibel mee om te gaan, en het inzetten van de juiste leerkracht voor de juiste groep, meer kinderen een passende onderwijsplek krijgen. Het is dan óók niet meer nodig om het hele schoolconcept aan te passen aan bijvoorbeeld gedrag/autisme, maar kan er wellicht in een passende ruimte van het gebouw één, zeer specialistische, autismegroep worden geformeerd.

De verschillende competenties, specialisaties en interesses van het personeel kunnen gericht worden ingezet. Behalve dat dat een inhoudelijke meerwaarde voor de kinderen en de school oplevert, levert dat wellicht ook een interessantere en prettigere werkomgeving voor de leerkrachten op.

Om het fusieproces goed te laten verlopen, zal dat worden begeleid door een systemische coach met onderwijskundige expertise. Er is bewust gekozen voor deze persoon en niet voor een projectleider o.i.d.. We willen bij deze fusie namelijk werken vanuit de inhoud en wat het onderwijskundig moet opleveren.

De coach zal in grote lijnen samen met de twee schoolteams antwoorden zoeken op de volgende drie vragen:

Wat moet er persé meegenomen worden van Wending?

Wat moet er persé meegenomen worden van De Schakel?

Wat wordt het kenmerkende van de nieuwe, gefuseerde SBO-school?

Tijdspad	Actie	Verantwoordelijke
April '18	Oriënterend gesprek over eventuele fusie in gezamenlijke vergadering MR's Wending en De Schakel.	Frans Cornet
Mei/Juni '18	Opstellen beleidsnotitie over Fusie	Frans Cornet
Juli '18	Aan beide teams van Wending en Schakel ter info beleidsnotitie voorleggen.	Ronald Bouwman
Sept - Dec '18	Gesprekken met teams over de hierboven beschreven vragen van deze notitie.	Marieke Renkema
Jan '19	Definitief besluit over fusie n.a.v. verloop gesprekken met teams	Frans Cornet
Feb '19	Definitief besluit ter instemming voorleggen aan beide MR's en gemeenteraad.	Frans Cornet
Mrt - Juni '19	Beide school(jaar)plannen integreren tot school(jaar)plan versie 2019 - 2020	Ronald Bouwman Marieke Renkema Ariën Roos
1 augustus '19	Fusiedatum	

Globale weergave fusieplan o.l.v. Marieke Renkema (voor uitgebreide informatie wordt doorverwezen naar het (groei)document Fusieplan Wending & De Schakel, aanwezig op school)

Doel 1: Schoolnaam bepalen, later logo en huisstijl.
Doel 2a: Afstemmen rekenmethode
Doel 2b: Afstemmen taalmethode
Doel 3: Gezamenlijke missie/visie
Doel 4: Indeling leerlingen, groepen en leerkrachten
Doel 5: Gezamenlijke pedagogische aanpak
Doel 6a: Leren kennen van elkaar-personeel
Doel 6b: Leren kennen van elkaar-leerlingen
Doel 6c: Leren kennen van elkaar-ouders
Doel 7: Goede communicatie van directie naar hele team
Doel 8: Invulling van vergaderingen
Doel 9: Heldere taakverdeling
Doel 10: Inrichting van het gebouw
Doel 11: Feestelijke start/opening fusieschool, aanbrengen naam op gevels
Doel 12: Nazorg t.a.v. fusie na sept 2019

Overige actiepunten:

1. Fusie melden bij DUO/BRON
2. Financiële en Personele administraties beide scholen samenvoegen

Interne en externe communicatie

Uit de resultaten van het tevredenheidsonderzoek, reeds eerder weergegeven, komt duidelijk naar voren dat zowel ouders, medewerkers als management niet geheel tevreden zijn over de interne en externe communicatie op onze scholen. Voor een groot deel ligt dit aan de manier waarop of waarmee informatie gedeeld wordt. Zo geven veel ouders aan dat ze de internetsite niet up to date vinden. Ouders geven aan niet altijd te worden meegenomen of op de hoogte te worden gesteld bij de ontwikkelingen in het onderwijs van de school. Leerkrachten zien dat we erg in beweging zijn, maar hebben het gevoel niet altijd te worden meegenomen in het veranderproces. Daarnaast missen ze inhoudelijke onderwerpen tijdens teamvergaderingen en het uitwisselen van missie en visie m.b.t. het onderwijs op onze scholen. Het management ervaart dat verwachtingen of aannames niet vanzelfsprekend beantwoord worden in het gewenste handelen van de medewerkers.

Intern zullen we de komende periode gaan werken aan het verbeteren van de vergaderstructuur en oefenen met aspecten van effectief vergaderen. Er komt meer ruimte voor inhoudelijke onderwerpen die spelen binnen het team. Het team zal meer worden meegenomen in de veranderprocessen en er zal ruimte worden gemaakt voor het vormgeven van een gezamenlijke missie en visie. Ook komen er vaker evaluatiemomenten terug in de vergaderingen.

Extern nemen we de ouders meer mee in de ontwikkelingen die gaande zijn op de scholen. We nemen wel een pas op de plaats wanneer het om de internetsite gaat. Zoals reeds beschreven is de fusie aanstaande. Dit heeft gevolgen voor de naam, het logo en de huisstijl van de nieuwe school. We zullen ons daarom eerst richten op de fusie en daarna een passende huisstijl vormgeven.

Vaststelling en ondertekening

Dit schoolplan is namens het bevoegd gezag vastgesteld op .. *augustus 2018*.

<naam>, directeur

De MR heeft ingestemd met dit schoolplan op .. *augustus 2018*.

<naam>, voorzitter